

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

**KONCEPCE
ENVIRONMENTÁLNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ,
VÝCHOVY A OSVĚTY
v Královéhradeckém kraji**

**Zpracovatelé:
Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s. ve spolupráci se
Střediskem ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER, Brontosaurus
Krkonoše, p.s., 30. 12. 2015**

**Schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje,
usnesení č. ZK/26/1824/2016 ze dne 1. 2. 2016**

Obsah

Seznam použitých zkratk	4
Vymezení základních pojmů	5
1. Úvod	9
1.1. Účel a struktura krajské koncepce EVVO	9
1.2. Potřeba zpracování nové krajské koncepce EVVO s výhledem do roku 2025	9
1.3. Metodika zpracování krajské koncepce EVVO	10
1.4. Zpracovatelé krajské koncepce EVVO	11
2. Rozborová část	12
2.1. Výchozí dokumenty pro zpracování krajské koncepce EVVO	12
2.1.1. Legislativa vztahující se k EVVO	12
2.1.2. Mezinárodní dokumenty pro EVVO	12
2.1.3. Státní dokumenty pro EVVO	13
2.1.4. Krajské dokumenty pro EVVO	14
2.2. Systém EVVO v Královéhradeckém kraji	14
2.2.1. Oblast 1. Legislativa	15
2.2.2. Oblast 2. Finance	15
2.2.3. Oblast 3. Instituce	18
2.2.4. Oblast 4. Aktivity	22
Podoblast 4.1. Průřezové aktivity	22
Podoblast 4.2. Osvěta a zapojení široké veřejnosti	24
Podoblast 4.3. Děti a mládež	24
Podoblast 4.4. Pedagogičtí pracovníci	26
Podoblast 4.5. Vzdělávání a osvěta pro podnikatele a zaměstnance	28
Podoblast 4.6. Veřejná správa	29
2.3. Zainterесované subjekty a cílové skupiny	30
2.3.1. Zainterесované subjekty	30
2.3.2. Cílové skupiny	30
3. Návrhová část	32
3.1. Cíle krajské koncepce EVVO	32
3.1.1. Širší cíle	32
3.1.2. Bezprostřední strategický cíl	32
3.1.3. Dílčí cíle krajského systému EVVO	32
3.1.4. Schéma logických vazeb mezi cíli a oblastmi krajské koncepce EVVO	33
3.2. Cílový stav v roce 2025 a opatření k jeho dosažení	34
3.2.1. Legislativní podpora EVVO	34

3.2.2.	Ekonomická podpora EVVO.....	34
3.2.3.	Institucionální podpora EVVO.....	35
3.2.4.	Aktivity.....	36
3.2.4.1.	Průřezové aktivity	36
3.2.4.2.	Široká veřejnost	36
3.2.4.3.	Děti a mládež	38
3.2.4.4.	Pedagogičtí pracovníci a další vzdělavatelé	38
3.2.4.5.	Profesní, zájmové a sociální skupiny dospělých.....	39
3.2.4.6.	Veřejná správa.....	40

Seznam použitých zkratk

CSR	–	společenská zodpovědnost firem (Corporate Social Responsibility)
ČSO	–	Česká společnost ornitologická
ČSOP	–	Český svaz ochránců přírody
DSO	–	dobrovolný svazek obcí
DVPP	–	další vzdělávání pedagogických pracovníků
EP	–	Evropský parlament
EVVO	–	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EU	–	Evropská unie
FoRS	–	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GRV	–	globální rozvojové vzdělávání
CHKO	–	chráněná krajinná oblast
KHK	–	Královéhradecký kraj
KPN	–	Karkonoski Park Narodowy
KOM	–	zpráva Komise Evropského parlamentu
KRNAP	–	Krkonošský národní park
KÚ	–	krajský úřad
MAS	–	místní akční skupina
M.R.K.E.V.	–	Metodika a Realizace Komplexní Ekologické Výchovy
MŠ	–	mateřská škola
MŽP	–	Ministerstvo životního prostředí
NNO	–	nestátní neziskové organizace
NÚV	–	Národní ústav pro vzdělávání
OPVK	–	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OPŽP	–	Operační program Životní prostředí
OSN	–	Organizace spojených národů
RRA	–	Regionální rozvojová agentura
RVP	–	rámcový vzdělávací program
RVP SOV	–	rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání
RVP ZV	–	rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SFŽP	–	Státní fond životního prostředí
SOV	–	střední odborné vzdělávání
SSEV	–	síť středisek ekologické výchovy
SŠ	–	střední škola
STEP	–	Síť ekologických poraden
ŠUŽ	–	Škola pro udržitelný život
ŠVP	–	školní vzdělávací program
UNEP	–	program OSN pro životní prostředí (United Nations Environment Programme)
UNESCO	–	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
VOŠ	–	vyšší odborná škola
VŠ	–	vysoká škola
VUR	–	vzdělávání pro udržitelný rozvoj
ZOO	–	zoologická zahrada
ZŠ	–	základní škola
ŽP	–	životní prostředí

Vymezení základních pojmů

Ekocentrum – ekvivalent pro pojem „středisko ekologické výchovy“, zařízení specializované na environmentální/ekologické vzdělávání, výchovu a osvětu (viz např. název webu MŽP: www.ekocentra.cz)

Ekologie je vědní obor, který se zabývá vzájemnými vztahy mezi organismy a vztahy mezi organismy a životním prostředím. Původně biologická disciplína, která má však vzhledem k tomu, že objektem jejího zkoumání je i člověk, výrazně interdisciplinární charakter (viz obory jako „krajinná ekologie“, „ekologie člověka“, „sociální ekologie“, filosofický směr „hluboká (hlubinná) ekologie“). Tento termín je také často nepřesně interpretován nikoli jako vědní obor, ale jako přímá péče o životní prostředí, ochrana přírody, stav životního prostředí, aktivity na ochranu životního prostředí apod.

Ekologický – to, co vychází z vědního oboru „ekologie“ a zabývá se vztahy organismů, včetně člověka, s životním prostředím, to, co je v souladu s přirozenými životními podmínkami, co respektuje přírodní zákonitosti (viz např. „ekologická etika“, „ekologická stavba“, „ekologická daňová reforma“, „ekologická výchova“, „ekologické poradenství“ apod.).

Ekologická výchova je starší, vžitý a často používaný ekvivalent pro pojem „environmentální výchova“. Zdůrazňuje zaměření na vztahy mezi člověkem a životním prostředím, nejen na životní prostředí samotné.

Ekologické poradenství – ekvivalent pro environmentální poradenství

Ekologický výukový program (EVP) je výchovně vzdělávací lekce s obsahem ekologickým (v odborném smyslu slova), environmentálním, biologickým nebo ochranným (zabývajícím se ochranou přírody a krajiny). Smyslem EVP je obohatit vzdělávání na všech stupních škol o ekologický a environmentální rozměr. EVP probíhají zpravidla mimo školu, tj. v přírodě, přírodní učebně, zahradě, ve středisku ekologické výchovy apod. Společným cílem EVP je zřetelný důraz na osvojování ekologického myšlení a jednání, na nekonzumní hodnotovou orientaci a na spoluodpovědnost člověka za stav životního prostředí. Při realizaci EVP jsou používány interaktivní, tvořivé a kooperativní metody úměrně příslušné věkové kategorii žáků a jejich zkušenostem.

Environmentalistika je obor, který využívá poznatků různých vědních oborů – ekologie, geografie, chemie, fyziky, ekonomie, a zkoumá vzájemné působení člověka a ekosystémů, zabývá se tedy i prevencí znečišťování životního prostředí, nápravou vzniklých škod a nežádoucích zásahů. Environmentalistika zahrnuje také ochranu přírody, monitoring složek životního prostředí, využívání přírodních zdrojů, nakládání s energiemi, péči o zdraví lidské populace apod.

Environmentální – týkající se životního prostředí

Environmentální poradenství (EP) je soubor služeb, které pomáhají občanům i specifickým cílovým skupinám při řešení konkrétních otázek a životních situací souvisejících s životním prostředím. EP je založeno na přímé komunikaci s klientem a na nabídce objektivních expertních rad, které pomohou při řešení klientova dotazu či situace.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) je oblast vzdělávání a výchovy zaměřená na rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání (odpovědné osobní, občanské a profesní jednání, týkající se zacházení s přírodou a přírodními zdroji, spotřebitelského chování a aktivního ovlivňování svého okolí s využitím demokratických procesů a právních prostředků, viz Cíle a indikátory EVVO, MŽP 2011). Podle § 16 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, se "výchova, osvěta a vzdělávání provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech formách."

V různých materiálech (i v běžném užívání) se uvádějí různé termíny, které zdůrazňují různé aspekty této oblasti výchovy a vzdělávání, ale v principu jsou rovnocenné, např.:

- „**ekologická výchova a vzdělávání**“ – zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny,
- „**osvěta, vzdělávání a výchova veřejnosti v oblasti životního prostředí**“ – zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí,
- „**environmentální vzdělávání, výchova a osvěta**“ – Státní program EVVO.

Osvěta je tradiční termín pro nejrůznější vzdělávací a výchovné aktivity zaměřené na nejširší vrstvy populace nebo na některé specifické cílové skupiny (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 1998).

Poradenství je odborná a specializovaná činnost zaměřená na pomoc lidem v nesnázích krátkodobého i dlouhodobého charakteru. V širším pojetí může jít i o aplikovanou teoretickou disciplínu, zkoumající lepší možnosti pomoci lidem. V poradenství zpravidla spolupracují odborníci z více oborů.

Projekt je obecný termín pro zpracovaný a následně realizovaný záměr, rozvrh nebo plán určité budoucí činnosti/časově ohraničené úsilí, směřující k vytvoření určitého produktu nebo služby. V oblasti EVVO se nejčastěji používá jednak v rovině školních/výchovně vzdělávacích projektů jako metody výuky, jednak v rovině projektových záměrů na rozvoj EVVO (zejména v souvislosti s grantovou podporou EVVO).

Středisko ekologické výchovy je zařízení specializované na environmentální/ekologické vzdělávání, výchovu a osvětu. Střediska ekologické výchovy jsou zřizována jak jako nestátní neziskové, tak jako veřejnoprávní subjekty a mají různé právní formy (např. zapsaný spolek, obecně prospěšná společnost, ústav, příspěvková organizace). Poskytují kontaktní (prezenční) formou služby EVVO veřejně – tedy nejen vlastním zaměstnancům, členům či žákům a studentům. Zaměřují se např. na realizaci krátkodobých i pobytových ekologických výukových programů pro děti a mládež, dlouhodobé vzdělávací programy a projekty, vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky, mimoškolní činnost pro děti a mládež, vzdělávací akce pro širokou veřejnost i specifické profesní, zájmové a sociální skupiny, publikační činnost, případně další činnosti z oblasti EVVO.

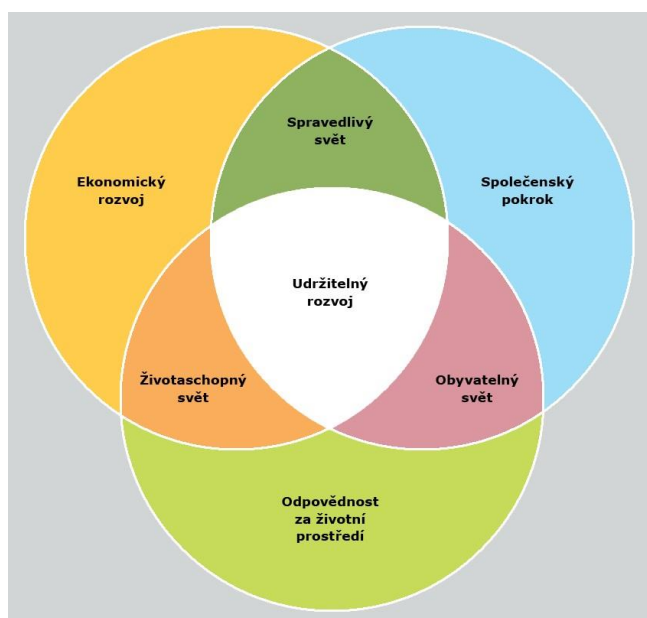
Školní projekt (výchovně vzdělávací projekt, projektová výuka) je cílená, promyšlená a organizovaná činnost prováděná s ohledem na pedagogický záměr učitele a potřeby a zájmy žáků. Je postavena na řešení komplexního úkolu spjatého s životem. Žák se s úkolem identifikuje a přebírá za něj zodpovědnost – projekt je „podnik žáka“. Jsou dva zásadní momenty „projektové výuky“:

- cíl reagující na skutečnou potřebu/problém
- postavení učitele a žáků: učitel má roli partnera (poradce, průvodce, facilitátora) a hlavní

aktivita zůstává na žákovi – nedostává jen úkoly, ale spolurozhoduje o volbě tématu, o postupech řešení – žák není jen informován, ale je aktivně zapojen do rozhodování.

Projektová výuka komplexně ovlivňuje osobnost žáků na úrovni vědomostí, dovedností i postojů a zahrnuje vždy prvky spolupráce, plánování, práci s různými zdroji informací a vyhodnocení. Nedílnou součástí je praktická činnost, jejímž výsledkem je konkrétní zamýšlený výsledek užitečný v životě (produkt). Nesprávně jsou za výchovně vzdělávací projekt někdy zaměňovány jiné významy slova projekt (např. projekt zaměřený na rozvoj školy podávaný v grantovém řízení) či jiné formy a metody výuky (např. tematické dny, integrovaná tematická výuka).

Udržitelný rozvoj – zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí jej vymezil jako „rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“. Pokud rozdělíme „rozvoj společnosti“ na hospodářskou a společenskou oblast, můžeme popsat „udržitelný rozvoj“ jako rovnováhu tří oblastí – „životní prostředí“, „společenský život“ a „ekonomika“.

Zdroj: http://vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=trvale_udrzitelny_rozvoj&site=spotreba

Výchova a vzdělávání jsou cílevědomé, plánovité a všestranné činnosti směřující k rozvoji osobnosti člověka. Jde o navzájem propojené složky, přičemž výchova je vnímána spíše jako rozvoj citů, vůle, charakteru, zatímco vzdělávání jako rozvoj rozumových schopností (intelektu). Pro zdůraznění, že nejsou v nadřazenosti ani podřízenosti a prolínají se, se často mluví o výchovně-vzdělávacím procesu. Někteří čeští autoři či dokumenty však používají jen jeden či druhý termín („výchovu“ či „vzdělávání“) jako všeobecný zastřešující termín pro celou oblast.

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR) aplikuje principy udržitelného rozvoje do všech typů a úrovní vzdělávání. VUR se úzce prolíná s dalšími souvisejícími koncepty ve vzdělávání, jmenovitě s environmentálním vzděláváním, výchovou a osvětou (EVVO) a globálním rozvojovým vzděláváním (GRV). V kurikulárních dokumentech (rámcových vzdělávacích programech – RVP a školních vzdělávacích programech - ŠVP) je vzdělávání

pro udržitelný rozvoj propojeno s většinou vzdělávacích oblastí a především se všemi průřezovými tématy, nejvíce se překrývá s Výchovou k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Environmentální výchovou (resp. v RVP SOV Člověk a prostředí). Dle Evropské strategie VUR (2005) „rozšiřuje pojem environmentálního vzdělávání, které stále více řeší širokou škálu témat v oblasti rozvoje, a environmentální vzdělávání by se proto mělo rozvíjet a doplňovat o jiné oblasti vzdělávání, a to integrujícím způsobem směřujícím ke vzdělávání pro udržitelný rozvoj.“

1. Úvod

Povinnost tvorby krajské koncepce EVVO je stanovena § 13 odst. 5 zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve kterém je uvedeno:

„Kraje v samostatné působnosti

- a) zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále jen "krajská koncepce") vycházející ze Státního programu*
- b) podporují rozvoj environmentálního poradenství.“*

Nová krajská koncepce EVVO na období 2016–2025 navazuje na krajskou koncepci EVVO přijatou v roce 2002 (jako první krajskou koncepci EVVO v ČR) a aktualizovanou v roce 2004. Součástí koncepce jsou od roku 2005 také akční plány EVVO zpracováváné zpravidla na tříletá období.

1.1. Účel a struktura krajské koncepce EVVO

Účelem koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, jako dlouhodobého strategického dokumentu, je podpora zachování a další rozvoj zavedeného systému EVVO v Královéhradeckém kraji.

Krajská koncepce EVVO je sestavena ze dvou částí. Rozborová část koncepce uvádí výchozí dokumenty pro zpracování koncepce a popisuje současný stav EVVO v Královéhradeckém kraji. V návrhové části je popsán optimální cílový stav v oblasti EVVO v roce 2025 a opatření k jeho dosažení pro jednotlivé skupiny obyvatel Královéhradeckého kraje, veřejnou správu a další instituce a organizace působící v kraji.

1.2. Potřeba zpracování nové krajské koncepce EVVO s výhledem do roku 2025

Koncepce EVVO v Královéhradeckém kraji s výhledem do roku 2025 navazuje na krajskou koncepci EVVO přijatou 11. 4. 2002, která měla zabezpečit dlouhodobé fungování systému EVVO v Královéhradeckém kraji. Povinnost zpracování krajské koncepce vycházela ze Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (usnesení vlády č. 1048/2000 ze dne 23. 10. 2000 a jeho aktualizace na základě usnesení vlády č. 1010/2002) a dalších legislativních předpisů. Koncepce EVVO Královéhradeckého kraje byla první přijatou koncepcí v České republice. Na ni navazovala aktualizovaná koncepce s vizí do roku 2015, schválená 14. října 2004 spolu s akčním plánem EVVO na léta 2005–2007 a následně akční plány na léta 2008–2012 a 2013–2015.

Za dobu více než deseti let došlo k velkému množství změn a inovací, a to jak v trendech vzdělávání (např. důraz na kritické myšlení, místně zakotvené učení, badatelsky orientovanou výuku apod.), tak v nových dokumentech, na které je třeba reagovat. Plošně byly zavedeny rámcové a školní vzdělávací programy (RVP a ŠVP), v nichž EVVO figuruje jako závazně zařazované průřezové téma vzdělávání. Byl aktualizován školský zákon a na něj navazující vyhlášky (např. v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků). Vznikly významné metodické materiály – byl aktualizován Metodický pokyn MŠMT k EVVO (2008), zformulovány Cíle a indikátory pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v České republice (MŽP, 2011) a Doporučené očekávané výstupy pro průřezové téma

Environmentální výchova v RVP ZV (NÚV, 2010). Nejnovější vládou schválené strategické dokumenty v oblasti vzdělávání kladou velký důraz na vzdělávání pro udržitelný rozvoj – „Strategie vzdělávací politiky ČR“ schválená v r. 2014 uvádí jako jeden ze čtyř hlavních cílů vzdělávání „rozvoj aktivního občanství vytvářející předpoklady pro solidární společnost, udržitelný rozvoj a demokratické vládnutí“ a na ni navazující „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015–2020“ (schválen v roce 2015) rozpracovává opatření pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj v samostatné kapitole. V současné době vzniká i nový Státní program EVVO. Na mezinárodní úrovni je v roce 2015 zásadním impulsem zejména přijetí klíčového dokumentu OSN – Cílů udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals). Proto bylo třeba vytvořit novou krajskou koncepci EVVO, aby odpovídala současným trendům a legislativě. Na tuto dlouhodobou koncepci budou opět navazovat akční plány, konkretizující prioritní úkoly na kratší období. Akční plán na léta 2016–2018 bude prvním střednědobým dokumentem stanovujícím konkrétní úkoly vedoucí k naplňování nové krajské koncepce EVVO.

1.3. Metodika zpracování krajské koncepce EVVO

Zpracování nové koncepce EVVO v Královéhradeckém kraji a akčního plánu EVVO v Královéhradeckém kraji na léta 2016–2018 bylo zadáno jako jeden z úkolů v rámci zajištění činnosti krajského koordinátora EVVO.

Pro přípravu krajské koncepce EVVO byl vytvořen čtyřčlenný zpracovatelský tým složený ze tří pracovníků krajského koordinátora EVVO a jednoho zástupce zadavatele (odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje).

Návrh postupu zpracování a návrh struktury koncepce EVVO a nového akčního plánu byl připraven tímto týmem a následně představen a projednán na zasedáních poradního sboru EVVO dne 24. 3. 2015 a ve Výboru pro životní prostředí a zemědělství Zastupitelstva Královéhradeckého kraje dne 15. 4. 2015.

Analýza současného stavu environmentálního vzdělávání byla provedena formou rozboru dostupných materiálů – platných strategických dokumentů celostátních i krajských (dosavadní koncepce EVVO a akční plány), analýz, průzkumů, zpětných vazeb ze vzdělávacích programů, závěrečných zpráv projektů realizovaných v Královéhradeckém kraji apod.

Návrh struktury koncepce vznikl na základě porovnání struktury dosavadní platné koncepce a srovnatelných materiálů (zejména Státního programu EVVO a krajských koncepcí EVVO jiných krajů). Po zvážení různých variant se zpracovatelský tým rozhodl držet struktury dosavadní platné koncepce (s dílčími úpravami vzniklými během dalšího projednávání) – a to z důvodu kontinuity, ale i logiky a srozumitelnosti členění.

Poradní sbor EVVO se následně ve čtyřech odborných skupinách zabýval jednotlivými oblastmi krajské koncepce a akčního plánu (Legislativa a Finance; Děti a mládež a Pedagogičtí pracovníci; Průřezové aktivity, Osvěta a zapojení široké veřejnosti; Podnikatelé a zaměstnanci a Veřejná správa). Skupiny vyhodnocovaly následující body:

Co je ve stávajícím znění krajské koncepce dobré?

Co je třeba změnit/přeformulovat?

Co je třeba doplnit?

Co je třeba rozvinout v akčním plánu?

Dále bylo připraveno dotazníkové šetření. Dotazníky byly rozeslány všem subjektům dle databáze EVVO vedené krajským koordinátorem EVVO, celkem na cca 500 adres. Subjekty byly opakovaně požádány o vyplnění, návratnost činila cca 10 % (46 vyplněných dotazníků), což odpovídá běžné návratnosti u elektronických dotazníkových šetření. Cílem dotazníkového šetření bylo zejména zjistit, které dokumenty pomáhají při práci v EVVO, jaké finanční zdroje realizátoři EVVO využívají, které organizace mají největší vliv na dění v EVVO v KHK, jaké služby v EVVO jsou nejvíce využívány, jestli došlo v EVVO za 10 let k nějakým změnám, jakou pomoc by dotazovaní uvítali ve své práci a jak hodnotí média vydávaná či provozovaná v rámci krajské koordinace EVVO.

Návrhy pracovních skupin poradního sboru EVVO a výsledky dotazníkového šetření byly užším pracovním týmem vyhodnoceny a zapracovány do návrhu koncepce EVVO na další období.

Z pracovních skupin poradního sboru EVVO, dotazníkového šetření a analýzy materiálů užším zpracovatelským týmem vzešly návrhy na nová opatření či úpravy formulací opatření a také dílčí úpravy struktury koncepce oproti koncepci dosavadní (zejména jde o rozšíření původní oblasti „Podnikatelé a zaměstnanci“ na oblast „Profesní zájmové a sociální skupiny dospělých“).

Návrhová část koncepce vychází z širších cílů, k nimž přispívá – jmenovitě: udržitelný rozvoj Královéhradeckého kraje jako celku i jednotlivých měst a obcí v něm, k němuž je mj. zapotřebí environmentálně odpovědné jednání obyvatel a návštěvníků kraje v osobním, občanském a v profesním životě. K těmto širším cílům přispívá bezprostřední strategický cíl koncepce, jímž je „efektivní a otevřený systém EVVO“ v kraji a dále dílčí cíle, které povedou k tomuto hlavnímu cíli koncepce. Na každý z dílčích cílů navazuje popis strategie, která umožní jeho naplnění – popis příslušné strategické oblasti. V každé z těchto oblastí je popsán její cílový stav a návazně opatření, která povedou k jeho dosažení. Strategické oblasti jsou rozčleněny podle jednotlivých částí systému EVVO (Legislativní podpora, Ekonomická podpora, Institucionální podpora, Aktivity) a v části Aktivity dále na aktivity „průřezové“ a aktivity vztahované k jednotlivým cílovým skupinám.

1.4. Zpracovatelé krajské koncepce EVVO

Koncepci EVVO v Královéhradeckém kraji pro období 2016–2025 zpracovalo Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s. ve spolupráci se Střediskem ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše, p.s. Přípravu koordinoval čtyřčlenný zpracovatelský tým složený ze tří pracovníků krajského koordinátora EVVO (RNDr. Jiří Kulich, Bc. Karin Kvasničková, Silvie Vacková, Dis.) a jednoho zástupce zadavatele – odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje (Mgr. Iva Svobodová). Na zpracování koncepce se podíleli také další pracovníci odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje (Ing. Tereza Chrobáková, Mgr. Štěpán Richtr, RNDr. Miroslav Krejzlík) a členové poradního sboru EVVO.

2. Rozborová část

Cílem tohoto rozboru je stručné zhodnocení stavu a seznámení s fungováním EVVO v Královéhradeckém kraji. Součástí je také popis nejvýznamnějších organizací a institucí, krajské koordinace EVVO a popis cílových skupin.

2.1. Výchozí dokumenty pro zpracování krajské koncepce EVVO

2.1.1. Legislativa vztahující se k EVVO

Krajská koncepce EVVO a navazující akční plány EVVO jsou zpracovávány v souladu s platnými právními předpisy České republiky a dalšími koncepčními dokumenty v oblasti EVVO.

Všeobecné podmínky pro EVVO jsou stanoveny **zákonem č. 17/1992 Sb.**, o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (§ 16).

Povinnost podporovat EVVO na území kraje vyplývá především ze **zákona č. 123/1998 Sb.**, o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (§ 13, odstavec 2,5,6,7) a ze **zákona č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (§ 77a, odstavec w).

Dalšími významnými legislativními nástroji, které upravují ochranu životního prostředí a vznik systému EVVO v kraji, jsou:

- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,
- zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství,
- zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií,
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví,
- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí,
- zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin,
- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících,
- vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb.

2.1.2. Mezinárodní dokumenty pro EVVO

Důležitou součástí podkladů pro koncepci EVVO jsou tyto mezinárodní dokumenty:

- usnesení ze Čtvrté mezinárodní konference o environmentálním vzdělávání, která se konala v listopadu 2007 pod záštitou UNESCO a UNEP ve městě Ahmedabad (Indie) a v jejímž rámci byly stanoveny žádoucí cíle environmentálního vzdělávání pro 21. století,
- **Agenda 21**, schválená v roce 1992 OSN, jež rozpracovává principy udržitelného rozvoje – zvláště kapitola 36 (podpora vzdělávání, veřejného povědomí a odborného školení),
- **směrnice č. 90/313/EHS**, o svobodném přístupu k informacím o životním prostředí,
- rozhodnutí číslo 1411/2001/ES Evropského parlamentu a rady, o rámci Společenství pro spolupráci při prosazování udržitelného rozvoje měst (2001),

- **Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, Aarhuská úmluva** (platnost OSN/ČR 2001/2004),
- **Strategie UNESCO pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji 2005–2014** vyhlášené OSN v roce 2005,
- **rozhodnutí EP a Rady č. 406/2009/ES** o úsilí členských států snížit emise skleníkových plynů,
- EU: **Akční program pro životní prostředí** (usnesení číslo 1600/2002/EG) mluví o podpoře nakupování ve veřejném sektoru, které se řídí ekologickými kritérii, promítnutými např. do ekologického značení; do nákupních postupů lze zahrnout kritéria týkající se životního cyklu výrobku včetně výrobní fáze,
- EU: **Zelená kniha o integrované výrobkové politice** (Green Paper on Integrated Product Policy), Evropská komise, Brusel, 7. 2. 2001 – zaručuje snadný přístup k informacím o výrobku skrze tzv. labelling,
- EU: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění **EVROPA 2020**
- Evropská komise – KOM (2010) dne 3. 3. 2010 zveřejnila strategický plán pro chytřejší, udržitelnější a inkluzivní rozvoj společenství (**Europe 2020 Strategy: A European Strategy For Smart, Sustainable and Inclusive Growth**), ve kterém klade důraz na podporu širšího využití veřejných zelených zakázek.

2.1.3. Státní dokumenty pro EVVO

Při zpracovávání krajské koncepce EVVO se vycházelo z následujících státních dokumentů vztahujících se k EVVO:

- **Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice** (2000, návrh aktualizace 2015),
- **Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice** na léta 2010–2012, s výhledem do roku 2015,
- **Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání,**
- **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání,**
- **Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání,**
- **Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání,**
- **Metodický pokyn k zajištění EVVO ve školách a školských zařízeních** (2001, aktualizace 2008),
- **Standard pro studium k výkonu specializovaných činností – školní koordinátor EVVO,**
- **Státní politika životního prostředí,**
- **Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020,**
- **Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha** (2000),
- **Státní program ochrany přírody a krajiny ČR,**
- **Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky,**
- **Rozvojový program environmentálního poradenství v České republice na roky 2008–2013,**
- **Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky 2008–2015** (2008),
- **Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky,**
- **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020** (2014),
- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015–2020** (2015),
- **Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011–2015,**

- **Meziresortní dohoda** o spolupráci v oblasti environmentální osvěty, vzdělávání a výchovy mezi Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 8. 12. 1999,
- **Národní program** na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR, strategie ochrany klimatu ČR,
- **Usnesení vlády č. 720/2000** k návrhu podpory rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků (EŠV),
- **Usnesení vlády č. 465** k Pravidlům uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nakupech státní správy a samosprávy.

2.1.4. Krajské dokumenty pro EVVO

Podkladem pro zpracování krajské koncepce EVVO byly také následující strategické dokumenty Královéhradeckého kraje:

- **Koncepce EVVO v Královéhradeckém kraji**, zpracovaná v roce 2002 a aktualizovaná v roce 2004 jako dlouhodobý koncepční materiál vycházející ze Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice,
- **Akční plán EVVO v Královéhradeckém kraji na léta 2008–2012** navazující a rozpracovávající krajskou koncepci EVVO,
- **Akční plán EVVO v Královéhradeckém kraji na léta 2013–2015** navazující na předchozí akční plán,
- **Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014–2020** (Strategická oblast 4 Environmentální prostředí a síť, Strategický cíl 4.4 Chránit všechny složky životního prostředí, šetrně pečovat o krajinu a přírodní ekosystémy a podporovat rozvoj ekologického vzdělávání, výchovy a osvěty),
- **Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2014–2016**,
- **Dotiční strategie Královéhradeckého kraje 2014–2016** (Prioritní oblast 5 Životní prostředí a zemědělství, opatření 5.6. Ekologická výchova, vzdělávání a osvěta),
- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje** (schválen Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje usnesením č. ZK/26/1892/2012).

2.2. Systém EVVO v Královéhradeckém kraji

EVVO má v Královéhradeckém kraji velmi dlouhou tradici, první aktivity lze zaznamenat již v 70. letech 20. století díky působení institucí ochrany přírody (např. Správy Krkonošského národního parku), některých organizací, pracovníků s dětmi a mládeží a učitelů. Od 1. poloviny 90. let působí v kraji několik významných institucí. Královéhradecký kraj byl prvním krajem v ČR, který schválil krajskou koncepci EVVO (2002) a rovněž prvním krajem, v němž začaly probíhat krajské konference EVVO (2000). EVVO je krajem soustavně podporována po celou dobu jeho existence. Významnou roli v rozvoji EVVO dále sehrál v letech 2007–2008 projekt KAPKA 21, podpořený prostřednictvím MŽP z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů – díky tomuto projektu se výrazně zvýšila kapacita jednotlivých organizací činných v EVVO a došlo k jejich propojení do spolupracující sítě. V současné době jsou hlavními aktéry vedle škol a školských zařízení hlavně nestátní neziskové organizace a organizace zřizované veřejnou správou – střediska ekologické výchovy/ekocentra.

2.2.1. Oblast 1. Legislativa

V období 2005–2015 byly v platnosti tři akční plány EVVO schválené na léta 2005–2007, 2008–2012 a 2013–2015. Téma EVVO a trvale udržitelného rozvoje bylo dále začleněno do Strategie rozvoje kraje, Programu rozvoje kraje a do Dotační strategie Královéhradeckého kraje.

V oblasti školství byla za každý rok zpracována Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji, součástí bylo i hodnocení EVVO v kraji. Problematika environmentální výchovy a výchovy k udržitelnému rozvoji byla dále zapracována do Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012–2016.

Nepodařilo se začlenit problematiku EVVO do strategických a programových dokumentů měst a obcí.

2.2.2. Oblast 2. Finance

Financování EVVO ze strany Královéhradeckého kraje probíhalo z vlastních zdrojů (rozpočtu) kraje v letech 2005–2015 třemi formami – dotačními programy, individuálními projekty a zakázkami. V rámci dotačního programu jsou podporovány investiční i neinvestiční projekty. Maximální doba realizace projektů je 18 měsíců. Mezi nejvýznamnější podpořené individuální projekty z rozpočtu kraje patřily: KAPKA 21, Škola pro udržitelný život a krajská kola ekologických olympiád. Každoročně byla vyhlašována zakázka na zajištění činnosti krajského koordinátora EVVO a zakázky na zajištění ekologických výukových programů v Královéhradeckém kraji.

V následující tabulce je uvedena výše ekonomické podpory z rozpočtu Královéhradeckého kraje v letech 2005–2015:

Typ podpory	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dotační program EVVO	3 081 000 Kč (z toho investice 1 422 000 Kč)	2 900 000 Kč (z toho investice 1 400 000 Kč)	2 451 000 Kč (z toho investice 967 000 Kč)	2 855 000 Kč (z toho investice 870 000 Kč)	2 546 000 Kč (z toho investice 328 000 Kč)	2 568 000 Kč (z toho investice 628 000 Kč)	2 181 000 Kč (z toho investice 354 000 Kč)	1 488 600 Kč (z toho investice 56 000 Kč)	1 500 000 Kč	1 027 000 Kč	1 040 000 Kč
Příspěvky na individuální projekty v oblasti EVVO	880 000 Kč	843 000 Kč	725 000 Kč	2 753 000 Kč*	500 000 Kč	800 000 Kč	500 000 Kč	237 000 Kč	250 000 Kč	220 000 Kč	200 000 Kč
Krajský koordinátor EVVO – veřejná zakázka	1 195 000 Kč	1 435 000 Kč	1 555 000 Kč	1 500 000 Kč	1 500 000 Kč	1 300 000 Kč	1 300 000 Kč	1 300 000 Kč	1 300 000 Kč	1 300 000 Kč	1 300 000 Kč
CELKEM	5 156 000 Kč	5 178 000 Kč	4 731 000 Kč	7 108 000 Kč	4 546 000 Kč	4 668 000 Kč	3 981 000 Kč	3 025 600 Kč	3 050 000 Kč	2 547 000 Kč	2 540 000 Kč

*zahrnuje kofinancování projektu DOTEK – Dům obnovy tradic, ekologie a kultury realizované Střediskem ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER v Horním Maršově ve výši 2 300 000 Kč

Dále kraj zprostředkoval v roce 2012, 2014 a 2015 podporu EVVO ze zdrojů MŽP ve výši 420 000 Kč a podpořil některé projekty EVVO z OPVK.

Ekonomická podpora EVVO probíhala i v obcích s rozšířenou působností, nejvyšší podpora projektů je ve městě Hradce Králové, které vyhláší pravidelně dotační program pro tuto oblast.

V dalších obcích probíhala ekonomická podpora projektů v rámci programu Škola pro udržitelný život (Česká Čermná, Dětenice, Havlovice, Hradec Králové, Kocbeře, Machov, Meziměstí, Náchod, Vrchlabí).

Krajský koordinátor EVVO získal další finanční prostředky z evropských fondů a ze státního rozpočtu České republiky. Nejvýznamnější projekty jsou uvedeny v následující tabulce:

Projekt	Realizátor	Výše ekonomické podpory
Síť ekologických vzdělávacích a poradenských středisek v Královéhradeckém kraji – KAPKA 21	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	3 548 700 Kč
Síť ekologických vzdělávacích a poradenských středisek v Královéhradeckém kraji – KAPKA 21	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	4 571 000 Kč
Profesní vzdělávání pracovníků NNO v EVVO	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	1 808 805 Kč
SEVER školám, školy sobě – vzdělávání pro udržitelný život na školách	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	11 808 136 Kč
Environmentální vzdělávání pedagogů	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	6 518 870 Kč
Globální výchovou za spravedlivější svět!	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	2 641 500 Kč
Modelové klimatické konference	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	869 850 Kč
Vzdělávání k udržitelnému provozu kanceláře	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	1 571 051 Kč
Bliž přírodě v mateřské škole	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše	629 046 Kč

V kraji proběhlo také několik významných investic podpořených z Operačního programu životní prostředí, prioritní osy 7. Nově bylo postavené Krkonošské centrum ekologické výchovy – KRTEK ve Vrchlabí, provozované Správou KRNAP (výše dotace 75 081 096 Kč), dále proběhla rekonstrukce Domu obnovy, tradic a kultury – DOTEK v Horním Maršově, provozovaného Střediskem ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER (výše dotace 32 771 318 Kč), v roce

2015 se začalo také budovat Ekocentrum Stěžery (výše dotace 28 297 758 Kč) a Centrum přírodních věd – Hvězdárna Jičín (výše dotace 11 257 454 Kč). Dále bylo podpořeno 28 projektů vybudování přírodních zahrad u mateřských škol v celkové výši dotace 47 403 335 Kč.

2.2.3. Oblast 3. Instituce

V rámci Krajského úřadu Královéhradeckého kraje je určen pracovník na odboru životního prostředí a zemědělství a na odboru školství, který má EVVO ve své pracovní náplni. Jako poradní orgán pro krajský úřad i kraj funguje poradní sbor EVVO, který se schází pravidelně 3× ročně. V poradním sboru jsou zástupci nejvýznamnějších institucí, které se v kraji zabývají EVVO.

Již od roku 2005 je v Královéhradeckém kraji ustanovován **krajský koordinátor EVVO**, který realizuje následující činnosti vyplývající z krajské koncepce EVVO a akčního plánu EVVO:

- komunikaci a vzájemnou informovanost mezi Královéhradeckým krajem, Krajským úřadem Královéhradeckého kraje a koordinátorem environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty;
- administraci poradní skupiny pro EVVO (tzv. poradní sbor EVVO), které se účastní zástupci významných středisek ekologické výchovy působících v kraji, zástupci škol a školských zařízení, zástupci institucí, dále radní zodpovědní za oblast životního prostředí a zemědělství a za oblast školství a pověřeni pracovníci odboru životního prostředí a zemědělství a odboru školství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje;
- krajskou konferenci ekologické výchovy a regionální setkání pro pedagogy mateřských škol;
- vyhledávání a zprostředkování informací o finančních zdrojích a grantových příležitostech (tuzemských i zahraničních), průběžné konzultace a školení k přípravě grantů pro jiné žadatele;
- přípravu síťových grantových žádostí za více organizací v kraji, včetně redistribuce finančních prostředků;
- sledování postupu plnění krajské koncepce EVVO a akčního plánu EVVO v Královéhradeckém kraji;
- komunikaci a setkání v oblasti EVVO na úrovni NUTS II Severovýchod, dle potřeby i s dalšími partnery v ČR;
- medializaci EVVO, tvorbu tiskovin, webové stránky EVVO v kraji a vedení databáze EVVO;
- metodickou pomoc pro školy a organizace, které působí v kraji v oblasti EVVO;
- odborné semináře, osvětové akce a výukové programy EVVO pro školy;
- pravidelnou rozesílku informací pro vybrané obce a pro MŠ, ZŠ a SŠ se zájmem o EVVO.

V roce 2015 zajišťovalo krajskou koordinaci Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s. ve spolupráci se Střediskem ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše, p.s. a Střediskem ekologické výchovy SEVER Hradec Králové, o.p.s.

V předchozích letech plnilo opakovaně funkci krajského koordinátora Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER.

Krajský koordinátor EVVO beze zbytku naplňoval požadavky kladené na tuto funkci a dokázal operativně reagovat na potřeby kraje i regionálních subjektů v oblasti EVVO. Mimořádný efekt činnosti koordinátora se projevil zejména ve sféře získávání finančních prostředků z evropských fondů i národních zdrojů a jejich přerozdělení v kraji (viz hodnocení oblasti 2. Finance).

V Královéhradeckém kraji funguje **sít' středisek ekologické výchovy a ekologických poraden**. Mezi nejvýznamnější střediska a poradny patří (řazeno abecedně): A Rocha – Křesťané v ochraně přírody, Agentura pro rozvoj Broumovska, Centrum rozvoje Česká Skalice, INEX-SDA Kostelecké Horky, Království – Jestřebí hory, o.p.s., Krkonošská Poradenská a Informační, o.p.s., Muzeum přírody Český ráj, Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus, Krkonoše, p.s., Středisko experimentální archeologie Villa Nova, ZO ČSOP Jaro Jaroměř, ZO ČSOP Křižánky a ZO ČSOP Orlice. Tyto organizace poskytují široké spektrum služeb v oblasti EVVO, jak pro školy, tak pro širokou veřejnost. Významnými vzdělavateli v oblasti EVVO jsou také Správa KRNP, ZOO Dvůr Králové a.s., správy CHKO, DDM a další. Významný vliv na rozvoj středisek ekologické výchovy a ekoporaden měl zejména projekt KAPKA 21.

Popis vybraných středisek ekologické výchovy a dalších organizací, které se významně podílejí na EVVO v Královéhradeckém kraji:

A Rocha – Křesťané v ochraně přírody je mezinárodní nezisková organizace, jejíž česká pobočka má centrum v Dobrém u Dobrušky. Základní činností české pobočky je práce s dětmi. Nabízí výukové programy pro školy, dětské kluby a stanový tábor v ekocentru Krupárna. Pracuje s veřejností v církvích a farnostech, pořádá nejrůznější akce – ptačí festivaly, houbařské výstavy, koncerty a přednášky. Společně s ČSO a ČSOP pracuje na udržení biodiverzity.

Centrum rozvoje Česká Skalice, o.p.s. je zaměřeno na podporu místní vzdělanosti, kultury, posílení zdravého rozvoje regionů Královéhradeckého kraje, přeshraniční spolupráci, environmentální výchovu a vzdělávání s prosazováním principů trvale udržitelného života. Provozuje vzdělávací centrum v památkově chráněném objektu – Vile Čerych (včetně její zahrady) a je také provozovatelem Regionálního informačního centra v České Skalici, jehož součástí je i poradna pro občany a specializovaná knihovna.

INEX – SDA Kostelecké Horky provozuje venkovské středisko ekologické výchovy (Modrý dům) včetně malé farmy, hostí dobrovolníky, nabízí ekovýchovné a řemeslné programy pro školy i veřejnost, pořádá přednášky a exkurze s přírodovědnou tematikou.

Lesy ČR, s.p. při vzdělávání kladou důraz na zážitkové a interaktivní poznávání, které zaručuje větší schopnost vnímání, vstřebávání a zapamatování si získaných informací. Cílovými skupinami účastníků aktivit EVVO jsou na prvním místě převážně MŠ a ZŠ, dále pedagogové, široká veřejnost, SŠ, VOŠ, senioři, osoby handicapované a osoby ze sociálně znevýhodněných prostředí.

Muzeum přírody Český ráj se zabývá environmentální výchovou, vzděláváním a osvětou a ochranou přírodního a kulturního dědictví. Pořádá přednášky, exkurze, soutěže a společenské akce se zaměřením na EVVO, regionální historii a rekreační sport. Muzeum v Prachově provozuje stálou expozici věnovanou přírodě a historii Prachovských skal a okolí, obměňované výstavy, minibotanickou zahradu s dřevinami a bylinami Českého ráje se stanovišti pro volně žijící živočichy, venkovními terárii a tůňkou s prosklenou stěnou. Fungují zde také dva dětské zájmové kroužky (přírodovědný a historický) pro děti základních škol. Je koordinátorem akcí zahrnutých do dlouhodobého projektu Obojživelník a plaz roku.

NaturaServis s.r.o. provádí terénní práce a průzkumy sloužící k ochraně přírody a zároveň pořádá osvětové přednášky pro širokou i odbornou veřejnost. Herpetologická stanice této společnosti byla založena jako zařízení pro dočasnou držbu plazů a obojživelníků a jako výukové a školicí středisko pro veřejnost. V rámci osvětové a výchovné činnosti provádí přednášky pro školy všech stupňů s ukázkami herpetofauny, organizuje besedy pro širokou veřejnost, odborné praxe, pořádá exkurze na význačné herpetologické lokality, ukázky možností ochrany přírody apod.

Sdružení SPLAV, z.s. sdružuje představitele obcí, občanských sdružení, hospodářských subjektů, příspěvkových organizací, odborných institucí a dalších subjektů spolupracujících na základě společné strategie a společných cílů – pečovat o kulturní a hospodářský rozvoj regionu, vytvářet podmínky pro nejširší spolupráci při rozvoji regionu, propagovat obnovu venkova a získat jí vážnost ve společnosti, účastnit se evropské spolupráce při obnově venkova.

Správa KRNAP, oddělení ekologické výchovy vedle zkoumání přírody ekologicky hospodaří v lesích i na loukách, stará se o cesty a o vybavení pro návštěvníky a připravuje řadu akcí pro lidi místní i příchozí.

Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše, p.s. má v současné době v kraji pracoviště v Horním Maršově, Trutnově a Hradci Králové. Základním a středním školám nabízí krátkodobé a vícedenní pobytové výukové programy, vedení školních projektů. Pedagogickým pracovníkům a studentům pedagogických oborů nabízí každoročně kurzy, semináře, konzultace, konference, stáže, učební pomůcky a literaturu. Zajišťuje vzdělávání dospělých, např. zaměstnanců státní správy a samosprávy, pracovníků nevládních organizací. Pro další skupiny a pro širokou veřejnost připravuje vzdělávací, osvětové a kulturní akce. Rovněž nabízí podporu při zapojování veřejnosti do rozhodovacích procesů a pomoc při řešení problémů životního prostředí (ekoporadna).

Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s. realizuje akce v oblasti ekologické/environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty pro žáky, studenty, pedagogické pracovníky, pro profesní, zájmové a sociální skupiny i pro širokou veřejnost. Mimo osvětových akcí připravuje také kulturní akce a poskytuje metodické, poradenské, konzultační a informační služby, zpracování odborných studií, analýz a koncepcí apod.

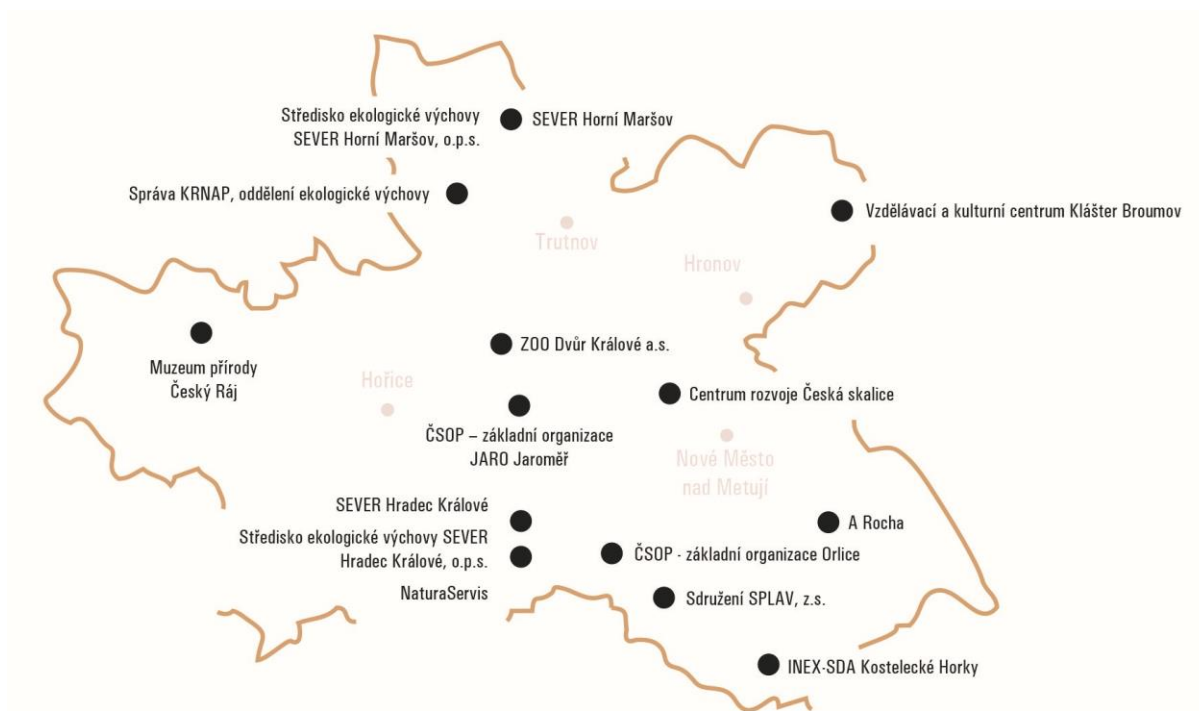
Středisko ekologické výchovy SEVER Hradec Králové, o.p.s. realizuje výchovné a vzdělávací akce pro děti, mládež a dospělé. Pořádá krátkodobé výukové programy pro žáky a studenty, semináře pro učitele, osvětové a kulturní akce. Organizuje, realizuje a koordinuje projekty zaměřené na environmentální vzdělávání výchovu a osvětu.

Vzdělávací a kulturní centrum Klášter Broumov působí v rámci Agentury pro rozvoj Broumavska. Chce být centrem mezioborového vzdělávání, dílnou poznání a střediskem kultury nejen pro Broumovsko a jeho blízké okolí.

ZO ČSOP Jaro Jaroměř se věnuje aktivní ochraně přírody a životního prostředí v několika hlavních směrech – zajištění provozu a činnosti Záchrané stanice pro zraněné volně žijící živočichy v Jaroměři, environmentálnímu vzdělávání, osvětě a propagaci v ochraně přírody, provozu Ekocentra Mráček v Jaroměři (ekoporadna pro veřejnost), zajištění činnosti Velkojaroměřského pozemkového spolku, podílí se na celostátních i lokálních programech monitoringu a ochrany ohrožených živočichů a rostlin či kampani Stop palmovému oleji.

ZO ČSOP ORLICE se věnuje praktické ochraně přírody, krajiny a památek. Je jedním z realizátorů Podorlického skanzenu v Krňovicích. V rámci skanzenu provozuje Ekocentrum Orlice, které se zaměřuje na ekologické poradenství pro veřejnost, organizuje ekovýchové programy pro školní skupiny i dospělou veřejnost. Zvláštní pozornost je věnována propagaci dřeva jako environmentálně příznivého stavebního materiálu. Důležitou aktivitou je také program záchrany starých a krajových odrůd ovocných dřevin. Kromě těchto činností se zabývá praktickou ochranou přírody a krajiny (péče o cenné lokality, účast v rozhodovacích procesech).

ZOO Dvůr Králové a.s. patří k nejvýznamnějším zoologickým zahradám v ČR a zaměřuje se mimo jiné i na environmentální výchovu, vzdělávání a osvětlu široké veřejnosti.

Střediska ekologické výchovy a další organizace významně se podílející na EVVO v KHK

2.2.4. Oblast 4. Aktivity

Podoblast 4.1. Průřezové aktivity

Královéhradecký kraj je dlouhodobě jedním z předních nositelů EVVO v celé České republice. EVVO zde má dlouholetou tradici, a to nejen díky SEVERu, ale i díky KRNAPu, ZO ČSOP, Muzeu přírody Český ráj, ZOO Dvůr Králové a.s. a dalším významným NNO. Mimo středisek ekologické výchovy jsou aktivní také školy, a to nejen ve vzdělávání žáků, ale i při vzdělávání veřejnosti a dalších cílových skupin.

V kraji se také díky fungování krajského koordinátora EVVO daří realizovat několik zajímavých průřezových aktivit, patří mezi ně např.:

- **internetové stránky** www.ekologickavychova.cz – pro organizace a osoby, které mají zájem o environmentální výchovu, vzdělávání a osvětu nebo hledají rady a informace ve věcech životního prostředí. Stránky byly spuštěny v lednu 2011. V roce 2013 a 2014 proběhly drobné inovace a aktualizace webu. V období od 17. 6. 2013 do 31. 7. 2015 měly stránky 15 042 návštěv (v roce 2013 – 2128 návštěv, 2014 – 6 317 návštěv a 2015 (do července) – 5 355 návštěv, za předchozí období není statistika k dispozici).
- **Databáze subjektů aktivních v EVVO** – databáze byla ve sledovaném období několikrát aktualizována. Databáze je k dispozici odboru životního prostředí a zemědělství KÚ KHK a krajskému koordinátorovi, plná verze není zveřejňována. Slouží především k rozesilkám různých nabídek a informací. Databáze aktivit a služeb EVVO vzhledem k rychlé proměnlivosti nabídek není zpracována, alternativou je Společná nabídka ekologických výukových programů středisek ekologické výchovy působících v kraji nebo Kalendář akcí pro veřejnost.
- **„Ekoton“** – krajský informační zpravodaj EVVO – vychází pravidelně 2× ročně v nákladu 800 ks a je distribuován širokému okruhu čtenářů, především z řad škol a školských zařízení, NNO, obcím a veřejnosti. Ekoton je pravidelně využíván realizátory EVVO nejen k propagaci akcí, ale i k informování o činnosti a zajímavostech v oblasti EVVO a ochrany ŽP. V roce 2015 vyšlo již jeho 25. číslo.
- **„KAPRADÍ“** – krajská konference EVVO, konference proběhla v roce 2015 již po šestnácté. Mimo přednášek mají účastníci možnost navštívit i semináře či exkurze s kvalitními lektory. KAPRADÍ je dlouhodobě hodnoceno velmi pozitivně. Součástí konference je od roku 2001 i udílení cen za přínos k rozvoji EVVO v KHK.
- **„Kapradíčko“** – samostatná konference zaměřená na mateřské školy se v roce 2015 uskutečnila již po sedmé. Koncepce přednášek a seminářů je obdobná jako u KAPRADÍ, jen jsou samozřejmě volena témata a aktivity využitelné pro práci v MŠ. Účastníky je konference hodnocena jako velmi přínosná, hlavně z důvodů menšího počtu dalších možností vzdělávání pedagogů MŠ.

- **Setkání 3 krajů v rámci NUTS II Severovýchod k problematice EVVO** – Setkání pravidelně pořádají jednotlivé kraje (v roce 2008 a 2012 Pardubický kraj, v roce 2009 a 2013 Královéhradecký kraj a v roce 2010 Liberecký kraj, v roce 2011 neproběhlo a z roku 2014 bylo po dohodě přesunuto na leden 2015 – Liberecký kraj). Těchto setkání se účastní zástupci krajů, krajských úřadů a středisek ekologické výchovy a slouží především k výměně zkušeností a příkladů dobré praxe v jednotlivých krajích. V roce 2013 se např. podařilo zahájit jednání o možné podpoře specializačního studia pro několik učitelů ze všech tří krajů, studium bylo zahájeno v roce 2015.
- **Veletrh EVVO a prezentace středisek EVVO** – v roce 2004 a 2014 proběhlo, za podpory Královéhradeckého kraje, celorepublikové setkání zástupců středisek EVVO. V obou případech se jednalo o čtyřdenní akci, během které mohlo více než 100 účastníků navštěvovat přednášky, dílny, exkurze, ukázky výukových programů a další aktivity.
- **Přeshraniční spolupráce** – mezi nejvýznamnější projekty patří:
 - Škola pro udržitelný život – v rámci tohoto projektu byl realizován přeshraniční projekt s Polskem. Proběhlo několik setkání zástupců škol s českými a polskými organizátory – v roce 2005, 2007 a 2009 v České republice a v roce 2006, 2008 a 2010 v Polsku.
 - Zlepšení přeshraniční spolupráce v ekologické výchově v KRNAP a KPN – projekt realizovaný Správou KRNAP v letech 2009–2010.
 - Comenius Viridis – projekt realizovaný SEVERem společně s Krkonošským národním parkem a polským Karkonoski Park Narodowy. Jednalo se o přípravu výukových programů, workshopů a konferencí.
- **Koalice proti palmovému oleji** – některé organizace, instituce i jednotlivci z KHK jsou iniciátory kampaně proti palmovému oleji. ZO ČSOP Jaro Jaroměř je dokonce zakládajícím členem této Koalice a jedním z hlavních nositelů myšlenky. Úkolem Koalice je informovat a vzdělávat o problematice palmového oleje, komunikovat s výrobcí, kteří zpracovávají tento olej a nabízet jim alternativy apod.
- **KAPKA 21 – Královéhradecký a Pardubický kraj – Agenda 21 pro každého** – projekt, který přinesl 17,8 milionů korun z Evropského sociálního fondu a rozpočtu MŽP na rozvoj sítě ekologických vzdělávacích, informačních a poradenských středisek. Projekt probíhal v letech 2006 a 2007. Jeho realizátorem bylo Středisko ekologické výchovy SEVER ve spolupráci s 22 dalšími organizacemi – mj. oběma kraji, Ekocentrem PALETA, Univerzitou Hradec Králové, RRA Pardubického kraje, SSEV Pavučina, STEP, Nadací Partnerství a mnoha ekocentry v obou krajích. V rámci projektu probíhaly osvětové a vzdělávací akce, ekointervence, dovybavila se střediska a ekocentra v obou krajích a vzniklo několik pracovních míst. Na tento úspěšný projekt navázaly v Královéhradeckém kraji ještě dva menší projekty.

Podoblast 4.2. Osvěta a zapojení široké veřejnosti

Osvětové akce mají v Královéhradeckém kraji dlouhou tradici. Pořádají je nejrůznější organizace, instituce i školy. Tyto akce jsou finančně podporovány krajem. Mezi ty tradiční a oblíbené patří: oslavy Dnů Země, fair tradeové snídaně, oslavy Dnů ptačího zpěvu, (Bio)jarmarky, oslavy Dne stromů, žabí běhy, exkurze apod.

Nedílnou součástí osvěty veřejnosti je ekoporadenství. K rozvoji ekoporaden došlo díky projektu KAPKA 21 a navazujícím projektům. V současné době fungují ekoporadny hlavně u zavedených organizací a institucí – SEVER, Centrum rozvoje Česká Skalice, ZO ČSOP Jaro Jaroměř, ZO ČSOP Orlice, Muzeum přírody Český ráj, A-Rocha, KRNAP, ZOO Dvůr Králové a.s. aj.

V kraji také probíhají besedy a semináře, zaměřené nejen na ekospotřebitelství, ale i na ochranu životního prostředí. Na těchto aktivitách se podílejí nejen NNO, ale i kraj, firmy, školy, zoologická zahrada a další instituce a organizace. I tyto aktivity jsou často financovány z dotačních programů KHK.

Královéhradecký kraj pořádá a finančně podporuje krajské kolo soutěže Vesnice roku. V rámci této soutěže je každoročně udělována i Zelená stuha za péči o zeleň a životní prostředí. Soutěže se každoročně účastní desítky obcí. Zatím se nepodařilo motivovat žádnou obec v Královéhradeckém kraji k zapojení do programu Národní sít Zdravých měst ČR.

Podoblast 4.3. Děti a mládež

EVVO dětí a mládeže probíhá především ve školách, ve školských zařízeních a v neziskových organizacích pracujících s dětmi a mládeží, včetně specializovaných zařízení – středisek ekologické výchovy. Pro základní a střední školy zajišťoval krajský koordinátor EVVO informační servis a metodickou a konzultační podporu v rámci sítě M.R.K.E.V. (Metodika a Realizace Komplexní Ekologické Výchovy) a od roku 2007 byl v rámci naplňování koncepce zaveden i informační servis Mrkvička pro mateřské školy. Počet zapojených škol v sítích M.R.K.E.V. a Mrkvička je v porovnání s ostatními kraji nadprůměrný. Do sítě M.R.K.E.V. bylo přihlášeno každoročně cca 70–80 základních a středních škol a do sítě Mrkvička po postupném nárůstu cca 60–80 mateřských škol. V rámci sítě M.R.K.E.V. dostávaly školy minimálně 4× ročně informační a metodické materiály a časopis pro ekogramotnost Bedrník. Další rozesílky probíhaly elektronicky. Obdobně byl mateřským školám poskytován informační bulletin Mrkvička, metodické materiály a informace s obdobnou frekvencí rozesílek (minimálně 4× ročně tištěné materiály). Díky nově vzniklé síti pro mateřské školy došlo k plánovanému dvojnásobnému nárůstu škol v sítích oproti roku 2002. Pravidelný informační servis byl poskytován i školským zařízením a organizacím pracujícím s dětmi a mládeží, které o to projevíly zájem. Od r. 2011 probíhá automatické zasilání aktualit organizacím, institucím i jednotlivcům zaregistrovaným na portálu ekologickavychova.cz.

Dále byla poskytována průběžná metodická a konzultační pomoc a nabídka programů a pomůcek ze strany krajského koordinátora EVVO (zdokumentovaná ve zprávách krajského koordinátora krajskému úřadu) a dalších středisek ekologické výchovy. Školy se také mohly účastnit řady jednorázových projektů realizovaných krajským koordinátorem EVVO i dalšími subjekty (např. Školy pro inteligentní využívání energie, Krkonoše vnitřní a vnější, Jak šetrně podnikat, Učíme

se realitou profesí). Středisko ekologické výchovy SEVER také realizovalo dlouhodobé celostátní programy Škola pro udržitelný život (ŠUŽ) a Ekoškola.

Posláním programu Škola pro udržitelný život je vzdělávání pro udržitelný rozvoj v přímé vazbě na místo a komunitu (místně zakotvené učení) a zapojení žáků a veřejnosti do konkrétních akcí směřujících ke zlepšení životního prostředí v dané obci. V síti ŠUŽ je na konci hodnoceného období zapojeno 5 škol. Podporu svých místních projektů v rámci tohoto programu získalo v hodnoceném období postupně cca 40 projektů škol z kraje, některé projekty podpořil přímo Královéhradecký kraj.

Program Ekoškola je mezinárodní vzdělávací program, jehož hlavním cílem je, aby žáci snižovali ekologický dopad školy a svého jednání na životní prostředí a zlepšili prostředí ve škole i v jejím okolí. Programu se účastní každoročně 5–10 škol z kraje.

Školy také realizovaly své vlastní ekologické projekty, zaměřené mimo jiné na ekologizaci prostředí škol a jejich okolí. Kromě přímé podpory kraje získalo 28 mateřských škol podporu z Prioritní osy 7 OPŽP na zkvalitnění školních zahrad.

Střediska ekologické výchovy poskytují školám výukové programy – krátkodobé i pobytové. Od roku 2011 je každoročně vydávána a distribuována na školy společná nabídka středisek ekologické výchovy. Výukové programy jsou podporovány z prostředků získaných krajem od MŽP (program „Národní síť EVVO“) i poskytnutých přímo z krajského rozpočtu. Nastartování tohoto systému společné nabídky a systematické podpory výukových programů umožnil projekt sítě středisek ekologické výchovy KAPKA 21, podpořený z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů a zaměstnanost v letech 2006–2008 a následně z Národních programů SFŽP v letech 2008–2009.

Vzdělávání dětí, foto Centrum rozvoje Česká Skalice

Důležitou součástí systematického rozvoje EVVO dětí a mládeže je podpora práce školních koordinátorů EVVO. Koordinátoři EVVO byli ustaveni na velké části škol a velká část škol měla i školní programy EVVO. Na řadě škol jsou dnes koordinátoři ohodnocováni v souladu s vyhláškou č. 317/2005 Sb. (jde o významnou změnu stavu oproti roku 2005). Absolutní počty koordinátorů na školách a způsob jejich odměňování však nebyly ověřovány. Proběhlo 6 specializačních studií zajišťovaných krajským koordinátorem EVVO (viz Podoblast 4.4. Pedagogičtí pracovníci).

Při poskytování finanční podpory školám z rozpočtu kraje byla zohledňována kvalita EVVO na konkrétní škole (školy musely k předkládaným projektům přiložit aktuální školní program EVVO). Školy byly podporovány i z dalších zdrojů - významnou část podpory představoval Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (a to jak z grantového schématu kraje, tak prostřednictvím individuálních projektů získaných krajským koordinátorem). Dále byly školy s vynikajícími výsledky v EVVO každoročně nominovány na Cenu za přínos k rozvoji EVVO v Královéhradeckém kraji. K činnostem v oblasti EVVO jsou školy motivovány také publikací příkladů dobré praxe v krajském bulletinu Ekoton, celostátním časopise Bedrník a tiskovinách jednotlivých projektů.

Podoblast 4.4. Pedagogičtí pracovníci

Přes určitá zlepšení, včetně zintenzivnění spolupráce Univerzity Hradec Králové v EVVO s Krajským úřadem Královéhradeckého kraje a s krajským koordinátorem EVVO se nepodařilo naplnit dílčí cíl koncepce, aby EVVO byla do r. 2015 zařazena do přípravy všech studentů oborů učitelství a vychovatelství na Univerzitě Hradec Králové, příp. dalších vysokých škol, VOŠ a SŠ připravujících učitele v kraji.

Nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO byla pestrá a diferencovaná, jak vyplývá i z hodnocení školami v dotazníkovém šetření. Její velká část byla podchycena v informačním servisu poskytovaném školám. Přesto však nebyla mezi jednotlivými subjekty, které DVPP poskytují a organizují (např. SEVER jako krajský koordinátor EVVO, Univerzita Hradec Králové, Školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Královéhradeckého kraje, několik NNO, subjekty mimo kraj pořádající DVPP na území kraje), navzájem plně koordinovaná, a to především vzhledem k autonomii jednotlivých poskytovatelů a organizátorů.

Přesný procentuální podíl účastníků seminářů ze všech školních koordinátorů EVVO či všech pedagogických pracovníků v kraji se nepodařilo přesně statisticky sledovat, ale cíl koncepce, aby do r. 2015 bylo proškoleny 80 % koordinátorů EVVO na školách a 20 % dalších pedagogických pracovníků v kraji se však velmi pravděpodobně nepodařilo dosáhnout. Přímý krajský koordinátor proškolil v hodnoceném období v 6 běžících studia celkem 65 školních koordinátorů z Královéhradeckého kraje, což při celkovém počtu škol v kraji znamená cca 15 % škol s takto proškolenými koordinátory (není však podchyceno, na jaké části škol jsou skutečně koordinátoři ustaveni). Další koordinátoři byli proškoleni ve specializačních studiích pořádaných Univerzitou Hradec Králové. Někteří koordinátoři byli pravděpodobně proškoleni i ve specializačních studiích pořádaných mimo kraj. Celkově však půjde o výrazně menší počet takto proškolených koordinátorů EVVO než u studia zajištěného krajským koordinátorem. Lze tedy odhadnout, že proškolení koordinátoři působí maximálně na čtvrtině škol v Královéhradeckém kraji. Hlavní

příčinou jsou omezené kapacity škol i omezené prostředky na pořádání těchto poměrně náročných studií. Vzdělávání koordinátorů EVVO probíhalo především díky projektům, na které získal krajský koordinátor EVVO finanční prostředky z Evropské unie, a díky podpoře zprostředkované Královéhradeckým krajem z prostředků OPVK. Významným posunem je proto dohoda 3 krajů NUTS II Severovýchod z roku 2014 o společném pořádání a společném financování specializačního studia pro školní koordinátory EVVO. První takto financované studium započalo v r. 2015 (pro 27 účastníků – 9 z každého kraje). Dále pořádal krajský koordinátor EVVO pro koordinátory doškolovací semináře.

Nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se v souladu s cíli koncepce podařilo zaměřit na koordinátory EVVO (viz výše), učitele speciálních ekologických předmětů a oborů, další osoby s hlubším zájmem o EVVO a do určité míry i na vedoucí pracovníky. Pro učitele speciálních ekologických předmětů a oborů a další osoby s hlubším zájmem o EVVO byla v hodnoceném období určena řada jednodenních i pobytových seminářů – z nejzajímavějších témat se jednalo např. o využití metod interpretace krajiny a přírodního dědictví, questingu, místně zakotvené učení, filosofie pro děti, metody příběhové linie, týdenní letní kurzy EVVO či týdenní přírodovědná repetitoria.

Proběhl také seminář pro vedení škol, který motivoval k podpoře práce školních koordinátorů EVVO. Krajský úřad zařazoval problematiku EVVO také do pravidelných porad ředitelů škol zřizovaných krajem. Důležitou formou DVPP v EVVO, odpilotovanou a rozvinutou krajským koordinátorem EVVO v hodnoceném období bylo společné vzdělávání v EVVO pro celé týmy škol. Významnou součástí DVPP bylo po celé hodnocené období pořádání krajské konference EVVO KAPRADÍ (Konzultace a praktické dílny), nejstarší svého druhu v ČR, pořádané každoročně se specifickým tematickým zaměřením a pokaždé v jiné škole či organizaci EVVO. Celkově vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO probíhalo především díky podpoře kraje a několika projektům, na které získal krajský koordinátor EVVO finanční prostředky z Evropské unie. Mezi nejvýznamnější projekty patří Environmentální vzdělávání pedagogů, SEVER školám – školy sobě, Vzdělávání pro udržitelný život na školách, Škola pro udržitelný život, S Mrkvičkou na zkušenou, Ferda MRAVENEC. Ze strany Královéhradeckého kraje byly některé aktivity podporovány v dotačním řízení. Pracovníci odboru životního prostředí a zemědělství KÚ KHK působili jako lektori na některých seminářích zaměřených například na dotační programy, legislativu EVVO nebo přírodu Královéhradeckého kraje. Podpora aktivit studentů pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové probíhala v rámci dotačních programů.

Vzdělávání pedagogů – seminář ke čtenářské gramotnosti, foto SEVER

Podoblast 4.5. Vzdělávání a osvěta pro podnikatele a zaměstnance

Vzdělávání a osvěta podnikatelů a zaměstnanců probíhá v kraji na několika úrovních. Do aktivit EVVO se pravidelně zapojuje jen malá část podniků. Vzdělávání v otázkách životního prostředí není dosud samozřejmé ani pro management, ani pro pracovníky. V kraji existuje pestrá síť ekologicky hospodařících farem dbajících na šetrné využívání krajiny a je zde provozována šetrná agroturistika. V rámci propagace a medializace podnikatelů vydalo Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER brožurku, která představuje ekologické zemědělce v Královéhradeckém kraji. Královéhradecký kraj vydal publikaci *Dovolená na venkově*. V bulletinu *Ekoton* vyšly také články, které propagovaly regionální produkty z Krkonoš, Podkrkonoší, Orlických hor a Broumova.

Součástí vytvořené databáze EVVO je i seznam podniků, které mají v předmětu své činnosti vztah k životnímu prostředí nebo EVVO. Bylo by dobré tuto databázi aktualizovat a rozšířit o místní tradiční výrobce z Královéhradeckého kraje užívající značku originální produkt, ekologické zemědělce, výrobce zdravých potravin či biopotravin, atd. Není ani přesně známo, kolik podniků v Královéhradeckém kraji má ve výrobním programu ekologicky šetrné výrobky.

Jedním z úspěchů je realizace projektu *Profesní vzdělávání pracovníků NNO v EVVO*, který byl zaměřen na vzdělávání v lektorských a manažerských dovednostech. Projektu se účastnily NNO a další organizace, které se zabývají EVVO.

Dále také probíhá vzdělávání dospělých formou různých seminářů a přednášek, které nabízejí organizace zabývající se EVVO a ochranou životního prostředí v Královéhradeckém kraji. Pravidelné kurzy vaření z biopotravin, které pořádá Bazalka s.r.o. jsou hojně navštěvované jak veřejností, tak i zájemci z řad podnikatelů, kteří se snaží zařazovat do svých jídelníčků zdravé potraviny. Spolupráce s ekologickými farmáři probíhá formou účasti na již tradičním Biojarmarku v Hradci Králové a také při pořádání exkurzí na ekofarmy Královéhradeckého kraje.

Na území Královéhradeckého kraje se pořádají farmářské trhy, na kterých se představují místní zemědělci, producenti a výrobci. Farmářské trhy probíhají v Broumově, České Skalici, Doudlebech nad Orlicí, ve Dvoře Králové nad Labem, v Hořicích, Hradci Králové, Jaroměři, Jičíně, Náchodě, Novém Městě nad Metují, Rychnově nad Kněžnou, Trutnově, Ústí nad Orlicí a ve Vrchlábí.

V rámci projektu Vzdělávání pracovníků krkonošských informačních center a ostatních hospodářských projektů byly realizovány tematické semináře – exkurze s interaktivními prvky vzdělávání, interpretace místního dědictví, komunikační dovednosti s návštěvníky, marketing cestovního ruchu.

Propagace podniků či výrobců hledících na ŽP je realizována i v rámci různých vzdělávacích akcí pro širokou veřejnost, na kterých jsou prezentovány příklady dobré praxe z Královéhradeckého kraje.

V rámci realizace projektu Vzdělávání k udržitelnému provozu kanceláře byly využívány informace a materiály od místních podniků (KRPA, EMBA Paseky nad Jizerou, Bazalka s.r.o., Kafirna Trutnov, výrobky se značkou Krkonošský originální produkt, Zdravá Láhev Žacléř, BIO planeta Hradec Králové).

Podoblast 4.6. Veřejná správa

Vzdělávání ve veřejné správě probíhalo v Královéhradeckém kraji na několika úrovních. V souvislosti s přestěhováním Krajského úřadu Královéhradeckého kraje do nového sídla proběhlo školení pro všechny úředníky s tématem třídění odpadů. Vedoucí pracovníci byli proškoleni také v tématu „zelené úřadování“. Královéhradecký kraj vyhlásil soutěž „O ekologicky příznivý provoz úřadů a organizací zřízených Královéhradeckým krajem“, které se zúčastnilo cca 60 obcí a organizací. V rámci soutěže proběhl také seminář k tématu „zelené úřadování“. Informace o ekologicky šetrném provozu byly předány také na poradě tajemníků obcí. Krajský úřad Královéhradeckého kraje má také zpracován příkaz ředitelky krajského úřadu č. 13 o ekologicky šetrném provozu v sídle Královéhradeckého kraje.

Formou dotací jsou podporována města, která se zapojují do aktivit EVVO. Dobrým příkladem může být například Dvůr Králové nad Labem, kde Královéhradecký kraj podpořil vydání odpadového kalendáře nebo pořádání stezek lesního moudra pro školy. Královéhradecký kraj také pořádá semináře pro pracovníky veřejné správy a odbornou veřejnost zaměřené na ochranu přírody a krajiny, solární energii, větrné elektrárny, invazní druhy rostlin apod.

Další realizovanou aktivitou je projekt Vzdělávání k udržitelnému provozu kanceláře pro pracovníky státní správy a samosprávy a organizace jimi zřízené. Projektu se účastnili zástupci krajského úřadu Královéhradeckého kraje, městských a obecních úřadů a školských zařízení. V rámci sestaveného vzdělávacího modelu, který byl nabídnut i ostatním institucím v Královéhradeckém kraji, proběhl pro zástupce z řad škol seminář zaměřený na obecnou problematiku zeleného úřadování a nakupování. Konaly se také semináře určené pro hospodáře a uklízečky zaměřené na šetrný úklid kanceláří a ekologicky šetrné úklidové prostředky. Dále probíhají vyžádané ekoporadenské konzultace týkající se šetrného provozu úřadů.

Registrované obce z Královéhradeckého kraje, které mají zájem o informace a materiály týkající se EVVO a ochrany životního prostředí, jsou zařazeny do rozesílky obcím, která probíhá dvakrát ročně. Na podzim roku 2015 byla tato rozesílka rozšířena o místní akční skupiny. Zaregistrovaným obcím byla nabídnuta spolupráce v rámci vzdělávání týkajícího se zeleného úřadování a probíhaly různé konzultace. O komplexní vzdělání v této oblasti nikdo neprojevil zájem. Z realizovaného dotazníkového šetření vyplynulo, že by o toto vzdělávání byl zájem za předpokladu časové a finanční nenáročnosti.

2.3. Zainteresované subjekty a cílové skupiny

2.3.1. Zainteresované subjekty

Mezi zainteresované subjekty EVVO, které se budou podílet na realizaci koncepce EVVO v Královéhradeckém kraji, patří:

- Krajský úřad Královéhradeckého kraje a jeho příspěvkové organizace,
- města a obce a jejich příspěvkové organizace,
- školy všech stupňů a školská zařízení,
- kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo aj.),
- nestátní neziskové organizace (střediska ekologické výchovy, zájmové spolky, místní akční skupiny, církve aj.),
- státní instituce působící v kraji (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, správy CHKO, Správa KRNAP aj.),
- podnikatelské subjekty činné v EVVO (např. Lesy ČR, s.p.).

2.3.2. Cílové skupiny

Systém EVVO je zaměřen na všechny významné cílové skupiny. Cílové skupiny, pro které jsou určeny aktivity navrhované touto koncepcí, jsou členěny zejména podle věku a profesního zaměření.

Široká veřejnost

Skupina široká veřejnost zahrnuje všechny občany Královéhradeckého kraje.

Děti a mládež

Tato cílová skupina zahrnuje děti všech věkových kategorií a mladé lidi a to nejen v průběhu školního vzdělávání, ale i ve volném čase.

Pedagogičtí pracovníci a další vzdělavatelé

Cílová skupina zahrnuje pedagogické pracovníky (s důrazem na vedoucí pracovníky a koordinátory EVVO, učitele speciálních ekologických předmětů a další pedagogy s hlubším zájmem o problematiku EVVO).

Profesní, zájmové a sociální skupiny dospělých

Jedná se o různé skupiny dospělých lidí se specifickými potřebami a potenciálem (mimo pedagogických pracovníků). Do této cílové skupiny patří například zemědělci, pracovníci cestovního ruchu, pracovníci dalších odvětví výrazně ovlivňujících životní prostředí a přírodní zdroje, pracovníci s potenciálem ovlivňovat další osoby/multiplikačním efektem (poradenství, zdravý životní styl), zájemci o odvětví zaměřená na přírodu (rybářství, myslivost, včelařství, turistika apod.), zájemci s velkým potenciálem akceptace ekologicky šetrného jednání vzhledem ke své hodnotové a ideově zaměřené orientaci (charitativní organizace, církve), sociální skupiny s velkým potenciálem akceptace vzdělávacích aktivit a ekologicky šetrného jednání či s velkým potenciálem ovlivňování dalších osob (senioři, rodiče, rodiny apod.).

Veřejná správa

Tato cílová skupina zahrnuje pracovníky a představitele institucí veřejné správy s důrazem na pracovníky, u kterých to vyžaduje specializovaná témata pracovní činnosti.

3. Návrhová část

V návrhové části jsou specifikovány cíle krajské koncepce EVVO. Dále je zde pro jednotlivé prioritní oblasti popsán předpokládaný cílový stav v roce 2025 a základní opatření k jeho dosažení, která mají celokrajský význam, kraj je může ovlivnit a je žádoucí je realizovat v období 2016–2025. Na opatření uvedená v koncepci EVVO navazují konkrétní opatření na kratší časový horizont podrobně rozpracovaná v akčním plánu.

3.1. Cíle krajské koncepce EVVO

3.1.1. Širší cíle

Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty vede k osvojení kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání obyvatel a návštěvníků kraje v osobním, občanském a v profesním životě. Výsledkem je, že obyvatelé a návštěvníci kraje šetně zacházejí s přírodou a přírodními zdroji, projevují odpovědné spotřebitelské chování, aktivně ovlivňují své okolí s využitím demokratických procesů ve prospěch zlepšování stavu životního prostředí a motivují k takovému jednání jiné. To je považováno za prioritní podmínku udržitelného rozvoje Královéhradeckého kraje jako celku i jednotlivých měst a obcí v něm.

3.1.2. Bezprostřední strategický cíl

K dosažení výše uvedených širších cílů je v Královéhradeckém kraji rozvíjen **efektivní a otevřený systém EVVO** založený na vzájemné spolupráci veřejné správy, škol a školských zařízení, neziskového a podnikatelského sektoru, opírající se o síť středisek ekologické výchovy a ekologických informačních a poradenských středisek a o systém ekonomické podpory.

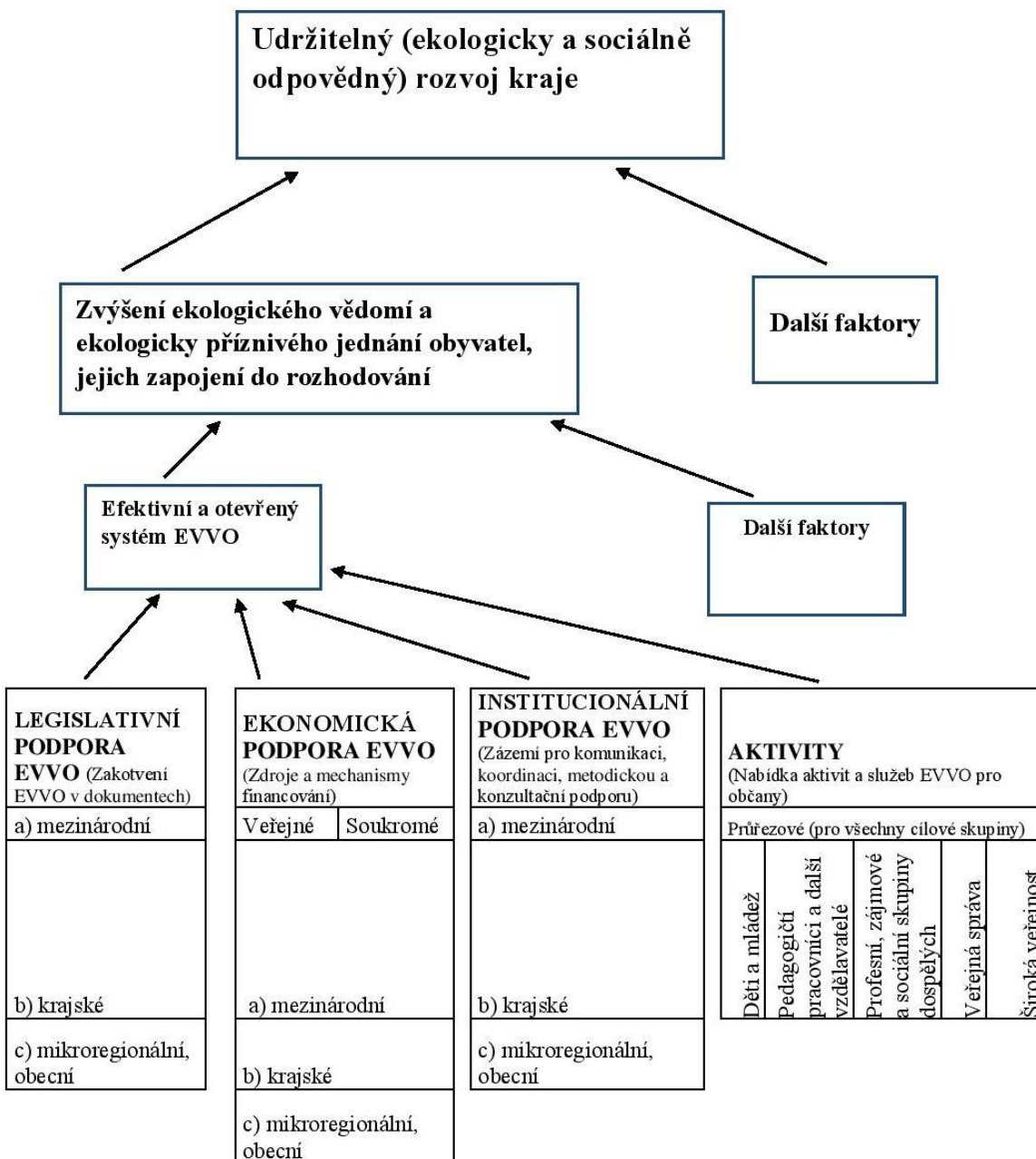
3.1.3. Dílčí cíle krajského systému EVVO

K dosažení strategického cíle složí následující dílčí cíle:

- zachování a rozvíjení základních podmínek pro EVVO prostřednictvím **zakotvení EVVO jako horizontálního tématu ve strategických dokumentech** (viz Oblast 1. Legislativní podpora EVVO);
- zachování stávajících a tvorba nových zdrojů a mechanismů **systematické ekonomické podpory EVVO** v Královéhradeckém kraji (viz Oblast 2. Ekonomická podpora EVVO);
- zachování a prohloubení **institucionální a personální podpory EVVO**, včetně soustavného managementu systému EVVO, komunikace a spolupráce mezi orgány kraje a odbory krajského úřadu, jednotlivými sektory a institucemi činnými v EVVO, metodické a konzultační podpory EVVO v Královéhradeckém kraji, podpory komunikace na úrovni NUTS II (viz Oblast 3. Institucionální podpora EVVO);
- podpora stávající **nabídky** aktivit a služeb **v oblasti EVVO zaměřené na všechny cílové skupiny** (děti a mládež, veřejnost, veřejnou správu, různé profesní, zájmové a sociální skupiny dospělých) v Královéhradeckém kraji, včetně její pravidelné aktualizace (viz Oblast 4. Aktivity).

3.1.4. Schéma logických vazeb mezi cíli a oblastmi krajské koncepce EVVO

Logické vazby mezi nejširším cílem – udržitelným rozvojem kraje, potřebou zvyšování povědomí, zapojení a ekologicky šetrného jednání obyvatel, bezprostředním strategickým cílem koncepce a dílčími cíli (oblastmi) koncepce EVVO jsou uvedeny v následujícím schématu.

3.2. Cílový stav v roce 2025 a opatření k jeho dosažení

3.2.1. Legislativní podpora EVVO

Cílový stav (2025): Je naplňována krajská koncepce EVVO. EVVO je začleněna do dalších relevantních dokumentů kraje (Strategie rozvoje kraje, Program rozvoje kraje, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje, Plán odpadového hospodářství, Koncepce ochrany přírody a krajiny, Program rozvoje cestovního ruchu apod.). Celostátní, krajské a lokální (mikroregionální) strategické a programové dokumenty týkající se oblasti EVVO jsou provázány. EVVO je začleněna do programových a strategických dokumentů většiny měst, obcí a venkovských regionů (DSO, MAS). Větší města v kraji (příp. venkovské regiony) přijala a realizují vlastní koncepci EVVO.

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- analýzy stavu EVVO, průběžná hodnocení naplňování krajské koncepce EVVO, pravidelná aktualizace akčních plánů (zpravidla po třech letech), aktualizace koncepce EVVO,
- průběžná implementace opatření k rozvoji EVVO do dalších relevantních dokumentů kraje, které budou do roku 2025 zpracovány či aktualizovány, zejména v oblasti školství a mládeže, životního prostředí, obnovy venkova, strategického rozvoje, cestovního ruchu a energetiky,
- zahrnutí EVVO a VUR do relevantních dokumentů pro poskytování ekonomické podpory kraje,
- motivace k začlenění EVVO do programových a strategických dokumentů měst, obcí a mikroregionů (např. v rámci projektů Zdravé město, Místní agenda 21) a ke zpracování samostatných koncepcí EVVO pro větší města (zejména pro města s rozšířenou působností 3. stupně).

3.2.2. Ekonomická podpora EVVO

Cílový stav (2025): Královéhradecký kraj zajišťuje systematické financování celokrajské činnosti v oblasti EVVO vyplývající z koncepce a navazujících akčních plánů. Finančně je podporován další rozvoj EVVO, včetně vyhledávání nových iniciativ. Objem ekonomických prostředků poskytovaných krajem na podporu EVVO je nad průměrem ČR a rozvíjí se v trvalou a systematickou podporu. EVVO pravidelně ekonomicky podporují také města, obce a další relevantní aktéři v kraji. S podporou kraje je získávána podpora také ze zdrojů mimo kraj.

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- systematické financování jednorázových i dlouhodobých aktivit v oblasti EVVO vyplývajících z krajské koncepce EVVO,
- zachování dotačního programu pro rozvoj EVVO, hledání a využití dalších možností financování EVVO z rozpočtu kraje; koordinace vzniku krajských investic v oblasti EVVO,
- podpora a koordinace investičních i neinvestičních projektů předkládaných do příslušných operačních programů Státního fondu životního prostředí, MŽP, EU aj.,

- motivace ze strany kraje pro rozvoj ekonomické podpory EVVO ze strany měst, obcí a dalších relevantních podporovatelů v kraji,
- motivace podniků v kraji (vytvářením pozitivní image) k zapojení do podpory aktivit EVVO v partnerství s jinými organizacemi (školami, NNO), zdůraznění trendů v západních zemích, jako je společenská odpovědnost firem (CSR).

3.2.3. Institucionální podpora EVVO

Cílový stav (2025): *V rámci krajského úřadu jsou na relevantních úsecích (především na odboru životního prostředí a zemědělství a odboru školství) určeni kontaktní pracovníci pro EVVO a je vyčleněn pracovník, který EVVO v rámci úřadu svodně sleduje a koordinuje. Na úrovni kraje funguje poradní orgán pro EVVO s jasně definovanou vazbou na Královéhradecký kraj a krajský úřad. Členy poradního orgánu jsou hlavní aktéři v oblasti EVVO v kraji. V Královéhradeckém kraji funguje krajské koordinační, metodické, poradenské a informační středisko, síť středisek ekologické výchovy a ekologických informačních a poradenských středisek (ekologických poraden) pravidelně podporovaných krajem a obcemi, pro něž vykonávají služby. Základní typy jejich služeb (programy EVVO pro děti a mládež, pedagogy a další cílové skupiny, osvětové, informační a poradenské služby pro veřejnost) jsou dostupné v každém menším regionu (alespoň v každém bývalém okrese).*

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- zachování organizačních opatření v rámci krajského úřadu k zajištění svodného sledování a koordinace EVVO, včetně dlouhodobého udržení kontaktních pracovníků EVVO na relevantních úsecích krajského úřadu,
- podpora fungování poradního orgánu pro EVVO s jasně definovanou vazbou na Královéhradecký kraj a krajský úřad a složením reprezentujícím hlavní instituce a aktéry v oblasti EVVO v kraji,
- zajištění fungování krajského koordinačního, metodického, poradenského a informačního střediska,
- zachování a rozvoj součinnosti kraje při zajišťování dostupnosti služeb v oblasti EVVO pro děti a mládež, pedagogy, veřejnost a další cílové skupiny v každém regionu kraje prostřednictvím sítě středisek ekologické výchovy a ekologických poraden,
- podpora začlenění EVVO do činnosti vzdělávacích, osvětových a kulturních institucí zřízených krajem i jinými zřizovateli působícími v Královéhradeckém kraji (správa CHKO, správa národního parku, vysoké školy, vzdělávací, osvětová a kulturní zařízení, NNO, církve apod.).

3.2.4. Aktivity

3.2.4.1. Průřezové aktivity

Cílový stav (2025): V Královéhradeckém kraji jsou podporovány a rozvíjeny informační nástroje k podpoře EVVO. Jedná se zejména o webové stránky zaměřené na EVVO v kraji, databázi subjektů činných v oblasti EVVO v kraji, krajský informační zpravodaj EVVO, každoroční aktuální nabídky služeb a aktivit v oblasti EVVO. Tyto nástroje jsou koordinovány a propojeny s obdobnými celostátními informačními nástroji. Mezi organizacemi činnými v EVVO dochází k pravidelné výměně informací o nabízených akcích a službách. Probíhají i společně koordinované akce v rámci kraje a menších regionů.

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- webové stránky zaměřené na EVVO v Královéhradeckém kraji obsahující nabídku aktivit, ekologických výukových programů, přehled grantů a dotací, nabídku materiálů, publikací a pomůcek, přehled legislativních a dalších podpůrných dokumentů aj. a propagující činnost velké části aktérů poskytujících služby v oblasti EVVO v kraji i mimo něj,
- vedení, pravidelná aktualizace a zveřejnění databáze subjektů činných v EVVO v Královéhradeckém kraji (včetně jejich aktivit a služeb) na webových stránkách EVVO i stránkách Královéhradeckého kraje,
- krajský informační zpravodaj EVVO,
- pravidelná setkání, výměna zkušeností a informací mezi subjekty činnými v EVVO a podpora společně koordinovaných akcí v rámci kraje a menších regionů,
- metodická podpora a průběžné poskytování konzultací, materiálů, publikací (včetně jejich vydávání) a informací subjektům činným v EVVO,
- spolupráce s ostatními kraji (zejména v rámci NUTS II Severovýchod) a na celostátní úrovni (včetně podpory společně koordinovaných akcí),
- podpora síťování a spolupráce napříč sektory – např. mezi neziskovou, akademickou (vědeckou) a podnikovou sférou,
- začlenění EVVO do přeshraniční spolupráce kraje, krajského koordinátora EVVO a dalších subjektů činných v EVVO,
- podpora kraje a přímá aktivita krajského koordinátora EVVO pro publicitu a propagaci aktivit v oblasti EVVO v médiích.

3.2.4.2. Široká veřejnost

Cílový stav (2025): Krajský úřad poskytuje veřejnosti snadný přístup k informacím o životním prostředí a vytváří pozitivní prostor pro aktivní zapojování veřejnosti do rozhodovacích procesů ovlivňujících životní prostředí. V kraji fungují poradny zaměřené na ekologická témata pro spotřebitele a občany. Pro obyvatele kraje jsou dostupné vzdělávací a osvětové programy zaměřené na profesní, občanské i spotřebitelské vzdělávání, jak ve vztahu k venkovským oblastem, tak k městskému prostředí.

V Královéhradeckém kraji existuje pestrá nabídka zájmových a volnočasových aktivit zaměřených na přírodu a životní prostředí (interpretace místního dědictví, vzdělávací turistika apod.). Do oblasti EVVO se pravidelně zapojuje řada kulturních a osvětových zařízení (např. knihovny, muzea, galerie, kina apod.). V kraji fungují erudované a respektované NNO zaměřené na životní prostředí, které jsou veřejnou správou vnímány jako důležitý partner. Několik měst a obcí realizuje za účasti veřejnosti místní Agendu 21, zapojuje se do iniciativ jako Program obnovy venkova, Národní síť Zdravých měst ČR, Vesnice roku apod.

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- podpora a motivace kulturních, vzdělávacích a osvětových zařízení (např. správ CHKO a správy národního parku, zoologické zahrady, knihoven, muzeí, NNO, církví apod.) k nabídce akcí pro veřejnost,
- podpora zapojení veřejnosti (např. prostřednictvím NNO) do řešení otázek týkajících se životního prostředí a udržitelného rozvoje,
- podpora rozvoje služeb ekologického poradenství pro veřejnost,
- motivace měst a obcí k realizaci místní Agendy 21, k zapojení do iniciativ, jako jsou Program obnovy venkova, Národní síť Zdravých měst, Vesnice roku aj., za účasti veřejnosti,
- podpora vytváření vybavení a zařízení pro EVVO, interpretaci přírody a místního dědictví, vzdělávací turistiku – expozice, naučné stezky, questy apod.,
- zajištění a zjednodušení přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí shromažďovaným veřejnou správou,
- podpora rozvoje nabídek pro EVVO ve volném čase, při rekreaci a podpora využití volnočasových aktivit veřejnosti k cílům EVVO.

Osvěta veřejnosti na Biojarmarku, foto SEVER

3.2.4.3. Děti a mládež

Cílový stav (2025): Na většině základních a středních škol jsou ustaveni a pracují koordinátoři EVVO, kteří jsou pro tuto činnost proškoleni a jsou za ni náležitě ohodnoceni. Většina škol má zpracovány školní programy EVVO. Řada škol realizuje své vlastní ekologické projekty zaměřené na kontakt dětí s přírodou, vzdělávání zaměřené na hodnoty místa a komunity (místně zakotvené učení), porozumění ekologickým zákonitostem, problémům a konfliktům, aktivní zapojení žáků do ekologizace prostředí škol a jejich okolí a do řešení problémů životního prostředí. Do sítě škol zaměřených na EVVO je zapojena alespoň pětina škol v kraji. Existuje pestrá nabídka zájmových a volnočasových aktivit pro děti a mládež zaměřených na přírodu a životní prostředí. Školy i organizace pracující s dětmi a mládeží jsou k této činnosti motivovány ohodnocením ze strany kraje, finančními příspěvky a granty. Mateřským, základním i středním školám, školským zařízením a organizacím pracujícím s dětmi a mládeží, které o to projeví zájem, je poskytován pravidelný informační servis (např. síť M.R.K.E.V. a Mrkvička), průběžná metodická a konzultační pomoc a pestrá nabídka programů, pomůcek a projektů EVVO.

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- podpora práce školních koordinátorů EVVO a aktualizace programů EVVO ve školách a školských zařízeních, motivace vedení škol k jejich podpoře a náležitému ohodnocení,
- podpora zavádění efektivních metod vzdělávání zaměřených na rozvoj kompetencí pro EVVO a VUR,
- podpora realizace vlastních environmentálních projektů škol a školských zařízení a jejich zapojení do osvědčených programů zaměřených na klíčové oblasti EVVO – kontakt dětí s přírodou, vzdělávání zaměřené na hodnoty místa a komunity (místně zakotvené učení), porozumění ekologickým zákonitostem, problémům a konfliktům, aktivní zapojení žáků do ekologizace prostředí škol a jejich okolí a do řešení problémů životního prostředí (např. programy Škola pro udržitelný život, Ekoškola, Globe),
- podpora zapojení škol do sítě škol zaměřených na EVVO,
- podíl kraje na zajištění pravidelného informačního servisu a průběžné metodické a konzultační pomoci,
- podpora nabídky zájmových a volnočasových aktivit zaměřených na přírodu a životní prostředí,
- podpora nabídky programů, pomůcek a projektů v oblasti EVVO dětí a mládeže.

3.2.4.4. Pedagogičtí pracovníci a další vzdělavatelé

Cílový stav (2025): EVVO je zařazena do přípravy všech studentů oborů učitelství a vychovatelství na Univerzitě Hradec Králové, příp. dalších vysokých škol, VOŠ a SŠ připravujících učitele v Královéhradeckém kraji. Vzdělávací zařízení nabízejí systematickou, koordinovanou a diferencovanou nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti školní i mimoškolní EVVO, pokrývající vyváženě různé skupiny pedagogických pracovníků, dobrovolných pracovníků s dětmi a mládeží, s důrazem na vedoucí pracovníky a koordinátory EVVO, učitele speciálních ekologických předmětů a oborů a další osoby s hlubším zájmem o danou problematiku. Pravidelně jsou pořádána specializační studia k výkonu specializovaných

činností v oblasti environmentální výchovy (pro školní koordinátory environmentální výchovy) s pokračující podporou kraje, tak aby ustanovení koordinátoři měli možnost získat potřebnou kvalifikaci.

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- motivace k zařazení EVVO do přípravy všech studentů oborů učitelství a vychovatelství na VŠ, případně VOŠ a SŠ v kraji,
- podpora systematické, koordinované a diferencované nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) a dalších vzdělavatelů zahrnující:
 - začlenění informací o EVVO do vzdělávání vedoucích pracovníků,
 - základní semináře o EVVO pro všechny pedagogické pracovníky,
 - specializované kurzy pro koordinátory EVVO a další jedince s hlubším zájmem o danou problematiku,
 - rozšiřující semináře k jednotlivým tématům EVVO pro různé aprobace a obory studia,
 - účasti pedagogických pracovníků na DVPP (např. refundace mzdy za vzdělávajícího se učitele).

3.2.4.5. Profesní, zájmové a sociální skupiny dospělých

Cílový stav (2025): Jsou vytipovány prioritní profesní, zájmové a sociální skupiny dospělých, pro které mají krajský koordinátor EVVO, střediska ekologické výchovy, ekologická informační a poradenská střediska, školy a další aktéři EVVO připraveny s podporou kraje programy EVVO.

*V oblasti **profesních skupin** jde např. o zemědělce, pracovníky v cestovním ruchu, pracovníky v dalších odvětvích významně ovlivňujících přírodní zdroje, pracovníky v pozicích s velkými environmentálními dopady (provoz či management organizací) a profese i jednotlivé pracovníky s potenciálem ovlivňování dalších osob/multiplikačním efektem (např. profese zaměřené na poradenství či životní styl).*

*Obdobně v oblasti **zájmových skupin** jde např. o zájemce o odvětví zaměřená na přírodu a přírodní zdroje nebo je významně ovlivňující (např. turistika, outdoorové aktivity, přírodověda, myslivost, rybářství, včelařství apod.), či zájemce s velkým potenciálem akceptace ekologicky šetrného jednání vzhledem ke své hodnotové a ideově zaměřené orientaci (např. charitativní organizace, organizace věnující se zdravému životnímu stylu, církve).*

*U **sociálních skupin** může opět jít o skupiny s velkým potenciálem akceptace vzdělávacích aktivit a ekologicky šetrného jednání (např. seniori) či velkým potenciálem ovlivňování dalších osob/multiplikačním efektem (např. rodiče, rodiny).*

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- zmapování a průběžná revize prioritních profesních, zájmových a sociálních skupin,
- podpora nabídky vzdělávání prioritních skupin zahrnující:
 - přípravu a aktualizaci nabídky vzdělávacích programů pro jednotlivé skupiny,
 - cílené oslovení jednotlivých prioritních skupin,

- propagaci programů EVVO pro jednotlivé prioritní skupiny,
- samotnou realizaci vzdělávání,
- krajem podporované vzdělávání krajských koordinátorů EVVO středisky ekologické výchovy, ekologickými informačními a poradenskými středisky, školami a dalšími aktéry EVVO.

3.2.4.6. Veřejná správa

***Cílový stav (2025):** Orgány veřejné správy zajišťují svým pracovníkům vzdělávání v EVVO, zejména v oblasti ekologicky šetrného provozu, zpřístupňují veřejnosti informace k otázkám životního prostředí a dalším relevantním tématům. Individuální vzdělávání v EVVO absolvují pracovníci na úsecích, kde to vyžaduje specializovaná témata pracovní činnosti (např. vzdělávání pro vybrané pracovníky odboru školství apod.). Krajský úřad a jím zřizované instituce mají příkladný ekologicky šetrný provoz, jehož součástí je informovanost a vzdělávání zaměstnanců. Běžnou normou jsou i ekologické provozy dalších institucí veřejné správy.*

Opatření, která vedou k dosažení cílového stavu v roce 2025:

- proškolení pracovníků KÚ, zejména ve vazbě na ekologicky šetrný provoz a šíření získaných zkušeností vůči obcím a městům v kraji i vůči ostatním krajům,
- příkladný komplexní ekologicky šetrný provoz krajského úřadu a jím zřizovaných institucí, včetně jakékoliv rekonstrukce, příp. nové budovy, zohledňovat ekologické principy, šetrný provoz, zateplování apod.,
- začleňování ekologicky šetrného provozu do interních dokumentů a směrnic Krajského úřadu KHK a organizací zřizovaných KHK,
- motivace dalších orgánů veřejné správy (městský úřad, obecní úřad) a jimi zřizovaných institucí, (školy, knihovny, muzea atd.) k příkladnému ekologicky šetrnému provozu, včetně informovanosti a vzdělávání vlastních zaměstnanců,
- podpora nabídky seminářů, kurzů, školení v oblasti EVVO, životního prostředí a ekologicky šetrného provozu pro představitele a pracovníky veřejné správy.